

DET KONGELEGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Meld. St. 20

(2022–2023)

Melding til Stortinget

Regulering av pensjonar i 2023
og inntektstilhøve for pensjonistar

DET KONGELEGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Meld. St. 20

(2022–2023)

Melding til Stortinget

Regulering av pensjonar i 2023
og inntektstilhøve for pensjonistar

Innhald

1	Innleiing	5	4	Inntektsutvikling blant den eldre delen av befolkninga	15
2	Regulering av pensjonar m.m. i 2023	6	5	Minste pensjonsnivå og låginntekt blant alderspensjonistane	20
2.1	Regler for regulering	6			
2.2	Regulering frå 1. mai 2023	6			
2.3	Drøftingar med organisasjonane om talgrunnlaget	11			
3	Faktorar som påverkar realinntektsutviklinga og kjøpekrafta til pensjonistar	12	Vedlegg		
3.1	Innleiing	12	1	Forskrift 6. mai 2011 nr. 465	24
3.2	Realvekst i alderspensjon	12	2	Forskrift 26. mai 2023 nr. 738	27
3.3	Endring av skatt i 2023	13	3	Avtale mellom regjeringa og organisasjonane av 20. juni 2022 ...	30
3.4	Vekst i utbetalt pensjon for ulike hushaldstypar	13	4	Protokoll fra møte 31. mars 2023	33
			5	Protokoller fra møtene 15. og 23. mai 2023	38
			6	Tabeller	46

DET KONGELEGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Meld. St. 20

(2022–2023)

Melding til Stortinget

Regulering av pensjonar i 2023 og inntektstilhøve for pensjonistar

*Tilråding frå Arbeids- og inkluderingsdepartementet 2. juni 2023,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Støre)*

1 Innleiing

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legg med dette fram melding om regulering av pensjonar i 2023 og inntektstilhøve for pensjonistar.

Den pårekna effekten av neste års regulering av pensjonar, basert på anslaget for lønnsvekst i statsbudsjettet, vert budsjettert på dei relevante postane på budsjettet til Arbeids- og inkluderingsdepartementet direkte og som ein del av den ordinære budsjettprosessen, jf. Prop. 1 S frå Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Viss det trengst, vil dei relevante budsjettpostane verte korrigererte i samband med handsaminga av revidert nasjonalbudsjett.

Det skal gjennomførast drøftingar med organisasjonane til pensjonistane, dei funksjonshemma og arbeidstakarane om talgrunnlaget for regule-

ringa. Drøftingane skal gjennomførast i møte straks etter at revidert nasjonalbudsjett er lagt fram.

Punkt 2 gjev ein gjennomgang av reguleringsreglane og reguleringa av pensjonar m.m. i 2023. Faktorar som påverkar realinntektsutviklinga og kjøpekrafta til pensjonistar, vert handsama i punkt 3, og inntektsutviklinga blant den eldre befolkninga vert omtalt i punkt 4. Punkt 5 tek for seg utviklinga i talet på og prosentdelen minstepensjonistar og utviklinga i låginntekt blant alderspensjonistane. Protokollar og referat frå drøftingsmøta, tabellar over den historiske utviklinga av pensjonane og statistiske opplysningar m.m. følgjer som vedlegg 1–6.

2 Regulering av pensjonar m.m. i 2023

2.1 Regler for regulering

Frå og med 2022 vert alderspensjon under utbetaling regulert i tråd med nye reglar for regulering av alderspensjon vedtekne av Stortinget våren 2022, jf. Prop. 41 L (2021–2022) Endringer i folketrygdloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (endret regulering av alderspensjon under utbetaling). Alderspensjon under utbetaling skal frå og med 2022 regulerast med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst. Grunnbeløpet regulerast i samsvar med lønnsveksten. Alderspensjon under opptening, uføretrygd og andre ytingar som vert regulerte i tråd med endringar i grunnbeløpet, vert dermed også regulerte i samsvar med lønnsveksten. Minste pensjonsnivå og garantipensjon og andre lovfesta pensjonsytingar som har same reguleringsføresegner som folketrygda, eller som viser direkte til reguleringsføresegner i folketrygda vert regulert med gjennomsnitt av lønns- og prisveksten.

Til grunn for den årlege reguleringa ligg den pårekna lønnsveksten i reguleringsåret, justert for eventuelle avvik mellom pårekna og faktisk lønnsvekst dei siste to åra. Den pårekna lønnsveksten i reguleringsåret set ein lik anslaget for gjennomsnittleg årslønnsvekst i revidert nasjonalbudsjett (RNB). Faktisk lønnsvekst dei siste to åra set ein til årslønnsveksten for lønnstakarar under eitt, som går fram av nasjonalrekneskapen som Statistisk sentralbyrå (SSB) publiserer. Veksten i konsumprisane frå revidert nasjonalbudsjett vert lagd til grunn for årets prisvekst, og ein korrigerer for eventuelt avvik i pårekna prisvekst og faktisk prisvekst i det føregåande året. Faktisk prisvekst for året før reguleringsåret vert fastsett av SSB. Departementet viser til forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden. Forskrifta følgjer som vedlegg 1.

AFP i privat sektor vert regulert i tråd med dei gamle reglane, altså med lønnsveksten og deretter fratrukket en fast faktor på 0,75 prosent.

2.2 Regulering frå 1. mai 2023

Ved den årlege reguleringa skal ein som nemnt leggje til grunn forventta lønnsvekst i reguleringsåret og justere for eventuelle avvik mellom forventta og faktisk lønnsvekst dei siste to åra. Veksten i konsumprisane frå revidert nasjonalbudsjett vert lagd til grunn for årets prisvekst.

Lønnsveksten i 2023 vart i revidert nasjonalbudsjett anslått til 5,25 prosent. Ved reguleringa i 2022 vart det lagt til grunn ein forventta lønnsvekst i 2022 på 3,7 prosent. Ifølgje førebelse tal frå nasjonalrekneskapen vart årslønnsveksten 4,3 prosent i 2022. Det ligg dermed føre eit avvik eitt år tilbake i tid på 0,6 prosent som det skal takast omsyn til i årets regulering. Lønnsvekst for 2021 er fastsatt til 3,5 prosent, og det ligg ikkje føre avvik to år tilbake i tid. Dette gir ein samla årleg lønnsvekst i 2023 (vekst i gjennomsnittleg grunnbeløp) på 5,88 prosent. Veksten i grunnbeløpet frå 1. mai vert 6,41 prosent.

På bakgrunn av desse anslaga vert det gjennomsnittlege grunnbeløpet auka frå 109 784 kroner i 2022 til 116 239 kroner i 2023. Nytt grunnbeløp frå 1. mai 2023 er 118 620 kroner.

Veksten i konsumprisane i 2023 er anslått til 5,4 prosent i revidert nasjonalbudsjett. Faktisk prisvekst i 2022 er fastsett til 5,8 prosent av Statistisk sentralbyrå. Det er eit avvik i prisveksten for 2022 på 2,4 som skal takast omsyn til i årets regulering.

Samla prosentvis prisvekst i 2023 er 7,93 prosent. Gjennomsnittet av lønns- og prisvekst er 6,91 prosent. Den prosentvise auken i alderspensjon under utbetaling og satsane for minste pensjonsnivå og garantipensjon er 8,54 prosent frå 1. mai.

Sjå boks 2.1 og boks 2.2.

Boks 2.1 Utrekning av vekst i alderspensjon frå 1. mai 2023

	2022	2023
<i>Lønnsvekst:</i>		
Pårekna lønnsvekst for inneverande år	3,70 %	5,25 %
Pårekna lønnsvekst for i fjor	3,50 %	4,30 %
Pårekna lønnsvekst for to år sidan	3,10 %	3,50 %
<i>Samla (1)</i>	<i>4,84 %</i>	<i>5,88 %</i>
<i>Prisvekst:</i>		
Anslag for inneverande år	3,40 %	5,40 %
Prisvekst for i fjor	-	5,80 %
<i>Samla (2)</i>	<i>3,40 %</i>	<i>7,93 %</i>
<i>Gjennomsnitt av lønns- og prisvekst</i>	<i>4,12 %</i>	<i>6,91 %</i>
<i>Prosentvis auke i alderspensjon frå 1. mai</i>	<i>3,53 %</i>	<i>8,54 %</i>

Samla prosentvis årslønnsvekst i 2023:

Den samla prosentvise årslønnsveksten (*sl*) som skal brukast ved reguleringa, skal reknast ut etter følgjande formel:

$$sl = ((1 + a1/100) \cdot (1 + a2/100) \cdot (1 + f/100) - 1) \cdot 100$$

Faktorane *a1* og *a2* er avviket i prosentpoeng mellom forventa og faktisk lønnsauke eitt og to år tilbake i tid, noko som i 2023 vil seie 0,6 prosentpoeng for 2022 og 0,0 prosentpoeng for 2021. Faktoren *f* er forventa lønnsvekst i 2023, anslått til 5,25 prosent.

$$((1 + 0,6/100) \cdot (1 + 0,0/100) \cdot (1 + 5,25/100) - 1) \cdot 100 = 5,88 \text{ prosent}$$

Samla årleg lønnsvekst i 2023 (vekst i gjennomsnittleg *G*) vart på denne bakgrunnen utrekna til 5,88 prosent.

Vekst i grunnbeløp frå 1. mai 2023:

Nytt grunnbeløp frå 1. mai vert fastsett slik at den prosentvise veksten i det gjennomsnittlege grunnbeløpet frå 2022 til 2023 vert lik den samla årslønnsveksten.

$$(111\,477 \cdot 4 + 118\,620 \cdot 8) : 12 = 116\,239$$

Grunnbeløpet aukar frå 111 477 kroner til 118 620 kroner.

Vekst i grunnbeløpet frå 1. mai er 6,41 prosent

Vekst i alderspensjon under utbetaling frå 1. mai 2023:

Alderspensjon under utbetaling vert regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst. Samla årleg lønnsvekst i 2023 på 5,88 prosent og samla prisvekst på 7,93 prosent gjev eit gjennomsnitt av lønns- og prisvekst på 6,91 prosent. Ein årsvekst på 6,91 prosent gjev ein prosentvis auke i alderspensjon frå 1. mai på 8,54 prosent, sjå boks 2.2.

Reguleringsfaktoren etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd frå 1. mai 2023 er dermed 8,54 prosent.

Vekst i minste pensjonsnivå og garantipensjon frå 1. mai 2023

Minste pensjonsnivå og garantipensjonen vert regulert på same måte som alderspensjon under utbetaling over minstenivået.

Boks 2.2 Frå årsvekst til vekst frå 1. mai

Årsvekst

Årsveksten for alderspensjon under utbetaling finn ein med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, som forklart i boks 2.1. Samla prosentvis årslønnsvekst i 2023 på 5,88 prosent og ein samla prosentvis prisvekst i 2023 på 7,93 prosent gjev eit gjennomsnitt av lønns- og prisvekst på 6,91 prosent.

$$(5,88 + 7,93) : 2 = 6,91 \text{ prosent.}$$

Årsveksten i alderspensjon under utbetaling skal altså vere 6,91 prosent.

Vekst frå 1. mai:

Når ein veit kva årsveksten skal vere, kan ein rekne seg bakover for å finne veksten som må gjelde frå 1. mai. Under følgjer departementet sin formel for avleiing av vekst frå 1. mai når ein veit årleg vekst.

Z1 = nivå på årleg alderspensjon frå 1. januar 2022

Z2 = nivå på årleg alderspensjon frå 1. mai 2022

Z3 = nivå på årleg alderspensjon frå 1. mai 2023

P1 = prosentvis vekst i alderspensjon frå 1. mai 2022

P2 = prosentvis vekst i alderspensjon frå 1. mai 2023

Y2 = prosentvis årleg vekst i alderspensjon frå 2022 til 2023

Nivå på årleg alderspensjon i 2022:

$$4 \cdot Z1 + 8 \cdot Z2 = 4 \cdot Z1 + 8 \cdot (1 + P1) \cdot Z1$$

Nivå på årleg alderspensjon i 2023:

$$4 \cdot Z2 + 8 \cdot Z3 = 4 \cdot (1 + P1) \cdot Z1 + 8 \cdot (1 + P1) \cdot (1 + P2) \cdot Z1$$

Prosentvis årlig vekst er altså:

$$\frac{4(1+P1)Z1 + 8(1+P1)(1+P2)Z1}{4Z1 + 8(1+P1)Z1}$$

Og dette må vere lik $1 + Y2$, altså:

$$\frac{4(1+P1)Z1 + 8(1+P1)(1+P2)Z1}{4Z1 + 8(1+P1)Z1} = (1 + Y2)$$

Kan skrivast:

$$\frac{4(1+P1) + 8(1+P1)(1+P2)}{4 + 8(1+P1)} = (1 + Y2)$$

Boks 2.2 (forts.)

Kan skrivast:

$$\frac{(1+P1)+2(1+P2)(1+P1)}{1+2(1+P1)} = (1 + Y2)$$

Deretter kan ein løyse for P2, prosentvis vekst i alderspensjon frå 1. mai 2023, som er det ein er ute etter:

$$P2 = \frac{(1+Y2)(1+2(1+P1))}{2(1+P1)} - \frac{3}{2}$$

Til slutt kan ein setje inn tala for Y2 og P1, som ein allereie kjenner, noko som gjev P2:

Y2 = prosentvis årleg vekst i alderspensjon frå 2022 til 2023 = 6,91 prosent

P1 = prosentvis vekst i alderspensjon frå 1. mai 2022 = 3,53 prosent

$$P2 = \frac{(1+0,0691)(1+2(1+0,0353))}{2(1+0,0353)} - \frac{3}{2}$$

$$P2 = 0,0854$$

Prosentvis vekst i alderspensjon under utbetaling frå 1. mai er *8,54 prosent*.

Forskrift 26. mai 2023 nr. 738 om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden frå 1. mai 2023 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser

etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14 vart fastsett ved kongeleg resolusjon 26. mai 2023. Denne forskrifta følgjer som vedlegg 2.

Boks 2.3 viser utrekning av vekst i minste pensjonsnivå frå 1. mai 2023.

Boks 2.3 Utrekning av vekst i minste pensjonsnivå og garantipensjon frå 1. mai 2023

Vekst i minste pensjonsnivå frå 1. mai 2023:

Satsane for minste pensjonsnivå og garantipensjon vert regulerte med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, på same måte som alderspensjon under utbetaling over minstenivået.

Døme på minste pensjonsnivå etter ordinær sats:

$$200\,257 \cdot (1 + 8,54/100) = 217\,359$$

Minste pensjonsnivå etter ordinær sats aukar frå 200 257 kroner til 217 359 kroner.

Vekst i minstesatsane frå 1. mai er 8,54 prosent

Minste pensjonsnivå, kroner

	1. mai 2019	1. sep. 2019	1. mai 2020	1. mai 2021	1. mai 2021 ¹	1. juli 2021	1. mai 2022	1. mai 2023
Låg sats (ektefelle har pensjon)	157 171	158 171	158 621	166 242	167 125	167 125 (166 242)	173 025	187 801
Ordinær sats (ektefellen har uføre- trygd eller årleg inntekt over 2 G)	181 908	181 908	183 587	192 408	193 429	193 429 (192 408)	200 257	217 359
Høg sats (pensjonist med ektefelle som har inntekt under 2 G, og som ikkje har pensjon eller trygd)	191 422	191 422	193 188	202 470	203 545	203 545 (202 470)	210 730	228 726
Særskild sats (einsleg pensjonist)	198 818	202 818	208 690	218 717	219 878	224 878 ² (223 717)	232 816	257 040 ³
Særskild sats (forsørgjer ektefelle over 60 år og fyller vilkåra for rett til ektefelletillegg)	297 955	297 955	300 704	315 152	316 825	316 825 (315 152)	328 009	356 021

¹ Særskild omregulering for 2021 med verknad frå 1. mai 2021.

² Frå 1. juli 2021 auka særskild sats til einslege med 5 000 kroner. Den særskilde omreguleringa for 2021 med verknad frå 1. mai 2021 gav eit nytt nivå som auken skulle ha teke utgangspunkt i. Tala i parentes viser nivået før omreguleringa for 2021.

³ Frå 1. januar 2023 auka særskild sats til einslege med 4 000 kroner.

Garantipensjon, kroner

	1. mai 2019	1. mai 2020	1. mai 2021	1. mai 2021 ¹	1. mai 2022	1. mai 2023
Ordinær sats (ektefellen har uføretrygd, alders- pensjon, AFP eller årleg inntekt over 2 G)	176 099	177 724	186 263	187 252	193 862	210 418
Høg sats (einsleg pensjonist og pensjonist med ektefelle som har inntekt under 2 G, og som ikkje har pensjon eller trygd)	190 368	192 125	201 356	202 425	209 571	227 468

¹ Særskild omregulering for 2021 med verknad frå 1. mai 2021.

2.3 Drøftingar med organisasjonane om talgrunnlaget

Talgrunnlaget for utrekning av lønnsveksten som vert brukt ved regulering av grunnbeløpet og pensjonar, skal gåast gjennom og drøftast med organisasjonane til pensjonistane, dei funksjonshemma og arbeidstakarane før den samla lønnsveksten vert fastsett. Dette følgjer av forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden § 4.

Drøftingsordninga er formalisert i avtale av 20. juni 2022 mellom regjeringa og pensjonistene, de funksjonshemmede og arbeidstakernes organisasjoner om regulering av folketrygdens grunnbeløp og pensjoner. Avtalen regulerer formålet med drøftingane, kva organisasjonar som skal vere representerte på møta, talet på møtedeltakarar frå kvar organisasjon og gjennomføringa av møta. Sjå vedlegg 3.

Det følgjer av avtalen at formålet med drøftingane er å sikre, så langt det er mogleg, ei felles forståing mellom partane om føresetnadene som skal leggjast til grunn for reguleringa. Partane skal også vurdere om det ligg føre særlege tilhøve som har påverka lønnsutviklinga for einskildgrupper, og om effekten av dette skal haldast utanfor ved fastsetjinga av lønnsveksten.

Etter at talgrunnlaget er drøfta med organisasjonane, fastset Kongen, med heimel i folketrygdloven § 1-4, 4-4, 19-14 og 20-18, reguleringsfaktorar og satsar for minste pensjonsnivå.

Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet¹), Seniorsaken, Forsvarets seniorforbund, Landsforbundet for offentlige pensjonister, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Samarbeidsforumet av funksjonshemmede organisasjoner, Landsorganisasjonen i Norge (LO), Unio, Yrkesorganisasjonens Sentralforbund (YS) og Akademikerne deltek i drøftingsmøta. Finansdepartementet er også representert. Arbeids- og inkluderingsministeren leier møta.

I forkant av sjølve drøftingsmøta vart det 31. mars 2023 halde eit møte mellom organisasjo-

nane og Arbeids- og inkluderingsdepartementet der rapporten «Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2023» frå det tekniske utrekningsutvalet for inntektsoppgjera vart gjennomgått. Protokollen frå møtet følgjer som vedlegg 4.

Drøftingsmøta vart gjennomførte 15. og 23. mai 2023. Det vart slått fast at anslaget for lønnsveksten i 2023 i revidert nasjonalbudsjett er 5,25 prosent. Det vart også slått fast at faktisk lønnsvekst for 2022 er utrekna til 4,3 prosent. Det ligg dermed føre eit positivt avvik på 0,6 prosent eit år tilbake i tid som det skal takast omsyn til. Lønnsvekst i 2021 vert fastslått til 3,5 prosent. Det ligg ikkje føre avvik to år tilbake i tid. Det låg ikkje føre «særlege tilhøve» som skulle takast omsyn til ved beregninga av lønnsveksten. Veksten i konsumprisane er anslått til 5,4 prosent i revidert nasjonalbudsjett. Faktisk prisvekst i 2022 er fastslått til 5,8 prosent. Prisveksten vert i 2022 anslått til 3,4 prosent og det ligg føre et avvik på 2,4 prosent for 2022 det skal korrigerast for.

Det var semje om talgrunnlaget.

Organisasjonene uttalte at de er nøgde med resultatet for 2023, og at tallgrunnlaget er i samsvar med reguleringsreglane.

Pensjonistforbundet (SAKO) og SAFO meiner pensjonistane berre får kompensert halvparten av avviket frå 2021, noe som gir ei innsparing på 2,2 milliardar kroner. Organisasjonane krev desse pengane etterbetalt i år, og foreslår at dei blir øyremerkte eit løft av dei lågaste pensjonane. Alle som har ein pensjon under fattigdomsgrensa (EU60) må givast eit løft. Organisasjonane er skuffa over at regjeringa stramar inn reglane for regulering slik at minstepensjonistane ikkje lenger har ei noko gunstigare regulering enn andre alderspensjonistar. Organisasjonane krev at også kulla fødd i 1954 og seinare, blir skjerma mot levealdersjusteringa ved overgangen frå uføretrygd til alderspensjon. Organisasjonane hadde ein protokolltilførsel.

Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund, Senior Norge og LOP legg til grunn at resultatet er i samsvar med reguleringsreglane, og krev at det i trygdedrøftingane for 2023 skal takast omsyn til eit negativt avvik i lønnsveksten på 0,6 pst og eit negativt avvik i prisveksten på 2,4 pst.

Protokollen frå møta følgjer som vedlegg 5.

¹ SAKO-samarbeidet er ein samarbeidskomité med representantar frå pensjonistutvalet i LO Stat, Telepensjonistenes Landsforbund, Fagforbundet sitt sentrale pensjonistutval, Postens Pensjonistforbund, Politiets Pensjonistforbund, Jernbanepensjonistenes Forbund og Statens vegvesens pensjonistforbund.

3 Faktorar som påverkar realinntektsutviklinga og kjøpekrafta til pensjonistar

3.1 Innleiing

Gjennom reguleringa av pensjonane vert den nominelle inntektsutviklinga til pensjonistane bestemt. For å finne realveksten må ein ta omsyn til prisutviklinga. Både den nominelle og den reelle inntektsutviklinga vert også påverka av endringar i pensjonsreglane. Når ein også tek omsyn til skatt, kjem utviklinga i kjøpekrafta til pensjonistane til syne.

Dette punktet gjer greie for realvekst i alderspensjon der ein berre tek omsyn til konsekvensane for realveksten av reguleringa etter dei ordinære reglane, jf. punkt 3.2. Punkt 3.3 gjer greie for endringar i skattereglane for pensjonistane. Punkt 3.4 gjer greie for den samla verkningen på kjøpekrafta til pensjonistane.

3.2 Realvekst i alderspensjon

Etter fleire år med høg reallønnsauke minka veksten i 2014 og 2015, og i 2016 fekk lønns-takarane ein stor reallønnsnedgang, sjå tabell 3.1. Mellom 2017 og 2019 var reallønnsaukinga igjen svakt positiv. Reallønnsaukinga i 2020 var på 1,8 prosent, og i 2021 var det nullvekst. I revidert

nasjonalbudsjett 2023 vert det anslått ein real-lønnsnedgang i 2022 på 1,4 prosent og 0,1 prosent i 2023. Den gjennomsnittlege årlege reallønns-aukinga sett under eitt vert anslått til 0,8 prosent for perioden 2011–2023.

Realveksten i alderspensjonen har fram til 2021 følgt lønnsveksten, men med eit fråtrekk på 0,75 prosent. Anslaget for gjennomsnittleg års-lønnsvekst i revidert nasjonalbudsjett vart lagt til grunn, justert for eventuelle avvik mellom for-venta og faktisk lønnsvekst dei siste to åra. Samla lønnsvekst som er lagd til grunn i reguleringa, avvik difor frå den faktiske lønnsveksten, og det gjer at det ikkje berre er fråtrekket på 0,75 prosent som påverkar skilnaden i realveksten i lønningar og pensjonar.

Realveksten i pensjonane var positiv i perioden 2011–2014 og i 2019, men har vore negativ i 2015–2018, då også realveksten i lønningane var svak eller negativ. Det var nullvekst i 2020. Det var ein svakt positiv realvekst i alderspensjon for 2021, og negativ realvekst i 2022. Det vert pårekna real-vekst på 1,4 prosent i 2023. På bakgrunn av anslaga for 2022 og 2023 er den gjennomsnittlege realveksten i alderspensjon i perioden 2011–2023 anslått til 0,3 prosent.

Tabell 3.1 Utvikling i prisar, lønningar og alderspensjon 2011–2023. Prosent

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Gjennomsnitt 2011–2023
Nominell lønnsvekst ¹	4,2	4,0	3,9	3,1	2,8	1,7	2,3	2,8	3,5	3,1	3,5	4,3	5,25	3,4
Prisvekst ²	1,2	0,8	2,1	2,0	2,1	3,6	1,8	2,7	2,2	1,3	3,5	5,8	5,4	2,6
Reallønnsvekst	3,0	3,2	1,8	1,1	0,7	-1,8	0,5	0,1	1,3	1,8	0,0	-1,4	-0,1	0,8
Realvekst i alderspensjon ³	2,7	2,4	0,9	0,9	-0,4	-1,8	-0,9	-0,8	0,2	0,0	0,3	-1,6	1,4	0,3

¹ Historiske tal 2011–2022. Lønnsveksten for 2022 kan verte revidert. Anslag frå Revidert nasjonalbudsjett 2023 for 2023.

² Historiske tal 2011–2022. Brot i serien mellom 2015 og 2016. Anslag frå Revidert nasjonalbudsjett 2023 for 2023.

³ Realvekst i alderspensjon gjeld alderspensjon utover minstenivået og vert i reguleringa justert for avvik mellom anslått og faktisk vekst i tidlegare år.

3.3 Endring av skatt i 2023

I statsbudsjettet for 2023 vart det vedteke generelle endringar i personskattlegginga som også gjeld alderspensjonistar. Mellom anna vart personfrådraget auka frå 58 250 i 2022 til 79 600 kroner i 2023, inkludert ei delvis veksling frå minstefrådraget. Skatten på aksjeutbyte m.m. og trinnskatten i trinn 3 til 5 vart auka. I formuesskatten vart botnfrådraget ført vidare, mens satsen i trinn 1 og verdsetjinga av primærbustader over 10 mill. kroner, sekundærbustader og aksjar vart auka. Verdsetjinga av direkteeigde driftsmiddel vart redusert.

Maksimalt beløp for det særskilde skattefrådraget for pensjonsinntekt vart sett til 32 825 kroner. Innslagspunkta for nedtrapping av pensjonskattefrådraget vart auka med påreknna pensjonsvekst frå 210 950 til 219 950 kroner i trinn 1 og frå 318 000 til 331 750 kroner i trinn 2. Nedtrappingsatsane vart førte vidare uendra på høvesvis 16,7 pst. og 6,0 pst.

Slik pensjonistar er definerte som sosioøkonomisk gruppe i Statistisk sentralbyrås skattemodell LOTTE-Skatt, vart det anslått at pensjonistar med låg og middels bruttoinntekt (under om lag 700 000 kroner) fekk ein lette i inntektsskatten på om lag 225 mill. kroner, mens pensjonistar med høg samla bruttoinntekt fekk ein auke på om lag 390 mill. kroner samanlikna med 2023-referansen.

For formuesskatten vart det anslått ein samla auke på om lag 755 mill. kroner.

I revidert budsjett for 2023 foreslår regjeringa å redusere skatten på pensjon med om lag 1 375 mill. kroner samanlikna med det vedtekte budsjettet. Forslaget inneber at innslagspunkta for nedtrapping av pensjonsskattefrådraget aukar frå 219 950 til 246 800 kroner i trinn 1 og frå 331 750 til 373 650 kroner i trinn 2. Forslaget gjeld berre skatt på pensjon og er særleg retta mot dei lågaste pensjonane. Slik sosioøkonomisk gruppe pensjonistar er definert teknisk i LOTTE-Skatt, er letten for gruppa pensjonistar likevel anslått til 1 190 mill. kroner. Resten av den samla letten er rekna på andre sosioøkonomiske grupper, som mellom anna omfattar lønnstakarar som kombinerer lønn med noko pensjon.

3.4 Vekst i utbetalt pensjon for ulike hushaldstypar

Tabell 3.2 viser utrekna vekst i utbetalt pensjon og realvekst før og etter skatt for einslege og ektepar med minsteyting og for einskilde utvalde hushaldstypar for 2022 og 2023. Ein føreset at hushalda berre har inntekt i form av pensjon og trygd, berre har standard frådrag og ikkje har skattepliktig formue.

Tabell 3.2 Berekna årleg vekst i pensjon og trygd for utvalde hushaldstypar¹. Prosent

	2022			2023 ²		
	Nominell vekst	Realvekst før skatt	Realvekst etter skatt	Nominell vekst	Realvekst før skatt	Realvekst etter skatt
Pensjon/trygd						
Einsleg, alderspensjon, minsteyting	5,3	-0,5	-0,5	8,7	3,2	3,2
Ektepar, alderspensjon, begge minsteyting	4,1	-1,6	-1,6	6,9	1,4	1,4
Einsleg, 300 000 kr	4,1	-1,6	-1,9	6,9	1,4	2,1
Einsleg, 600 000 kr	4,1	-1,6	-1,6	6,9	1,4	1,5
Ektepar, 400 000 + 250 000 kr	4,1	-1,6	-1,5	6,9	1,4	1,5
Ektepar, 550 000 + 300 000 kr	4,1	-1,6	-1,7	6,9	1,4	1,4
Einsleg ufør, minsteyting ³	4,8	-0,9	-0,6	5,9	0,5	1,1
Ektepar ufør, begge minsteyting ³	4,8	-0,9	-0,6	5,9	0,5	1,1

¹ Det er føreset at hushalda berre har inntekt i form av pensjon og trygd, berre har standard frådrag og ikkje har skattepliktig formue. Det siste inneber at endringar i formuesskatten ikkje påverkar berekna realvekst etter skatt. For minsteytingane i alderspensjon er minste pensjonsnivå (gammal alderspensjon) lagt til grunn.

² Utrekningane er baserte på vekstfaktorane og forslaget til skattereglar i revidert budsjett 2023, jf. Meld. St. 2 (2022–2023) og Prop. 117 LS (2022–2023).

³ Uføre som mottek minstesats i januar 2023 fekk ei skattefri eingongsutbetaling på 3 000 kroner i 2023. Denne eingongsutbetalinga er ikkje medrekna i tala og kjem i tillegg.

Kjelde: Finansdepartementet.

Nominell auke i minste pensjonsnivå for 2022 er 5,3 prosent for einslege og 4,1 prosent for ektepar der begge har minsteyting. At auken for einslege er høgare, kjem av auka minstepensjon for einslege alderspensjonistar i 2021. Nominell vekst i andre alderspensjonar for 2022 er 4,1 prosent.

Berekna realvekst før og etter skatt for einslege og ektepar med minsteyting for 2022 er på høvesvis -0,5 prosent og -1,6 prosent.

Tabell 3.2 inneheld også utrekningar for einslege alderspensjonistar med ein pensjon på høvesvis 300 000 kroner og 600 000 kroner og for pensjonistektepar med ei samla inntekt på høvesvis 650 000 kroner og 850 000 kroner. Berekna realvekst etter skatt i 2022 er -1,9 prosent for einslege med ei inntekt på 300 000 kroner og -1,6 prosent

for einslege med ei inntekt på 600 000 kroner. Ektepar med ei samla inntekt på 650 000 har ein berekna realvekst etter skatt i 2022 på -1,5 prosent, og ektepar med ei samla inntekt på 850 000 kroner har ein berekna realvekst etter skatt i 2022 på -1,7 prosent.

I 2023 vert det pårekna ein nominell vekst i minste pensjonsnivå for einslege på 8,7 prosent. For andre alderspensjonar vert det pårekna ein nominell vekst på 6,9 prosent. Anslaget for minsteytingane gjeld minste pensjonsnivå i den gamle oppteningsmodellen. Veksten i uføretrygda vert anslått til 5,9 prosent.

Realvekst før skatt vert anslått til 3,2 prosent for minste pensjonsnivå for einslege. For andre alderspensjonistar vert det anslått ein realvekst før skatt på 1,4 prosent.

4 Inntektsutvikling blant den eldre delen av befolkninga

Dette punktet presenterer statistikk som klargjer utviklinga i samla inntekt for den eldre delen av befolkninga i perioden 2011–2021. 2021 er siste tilgjengelege år for tal for inntekt. Tala i dette punktet kjem også fram i rapporten «Arbeid, pensjon og inntekt i den eldre befolkningen. Rapport fra Pensjonspolitisk arbeidsgruppe 2023».

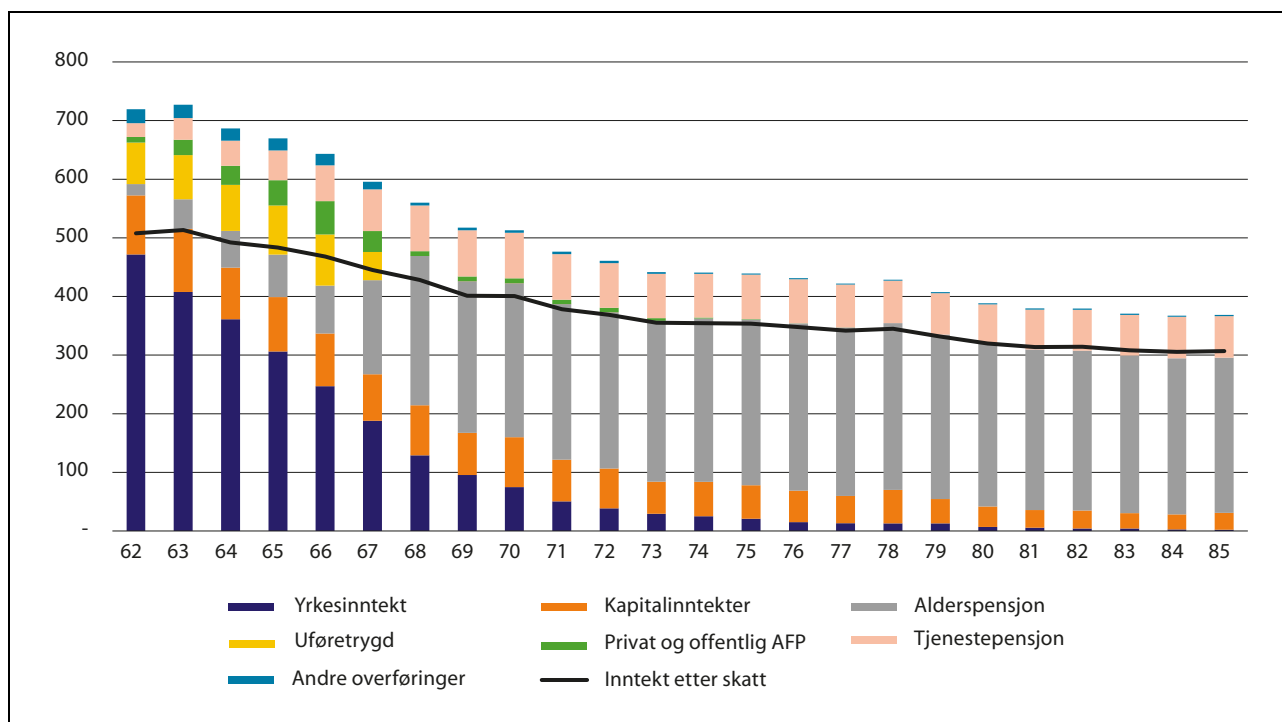
Mange i aldersgruppa over 62 år står framleis i arbeid, og mange kombinerer arbeid med pensjonsuttak. Samtidig er det ei gruppe som berre får alderspensjon, og ein del får andre ytingar frå det offentlege. Det er difor viktig å sjå på samla inntekt, ikkje berre alderspensjon frå folketrygda.

Ved utgangen av 2021 var det 1 173 832 personar som var 62 år eller eldre. Figur 4.1 illustrerer samansetjinga av samla inntekt for alle som var 62 år eller eldre i 2021, fordelt etter alder. Samla inntekt er stort sett fallande med auka alder. 62-åringane hadde ei gjennomsnittleg inntekt på rundt 720 000 kroner før skatt, medan tilsvarende nivå for 75-åringane var rundt 439 000 kroner. Skattere-

glane handsamar pensjonsinntekt lempeligare enn yrkesinntekt, og dette kombinert med eit progressivt skattesystem gjer at inntektsskilnadene mellom aldersgruppene er mindre når vi måler etter skatt. Yrkesinntekt er summen av lønnsinntekter og netto næringsinntekter i løpet av kalenderåret. Inntekta til 62-åringane etter skatt utgjorde 71 prosent av samla inntekt før skatt i 2021, medan tilsvarende del for 75-åringane var 80 prosent.

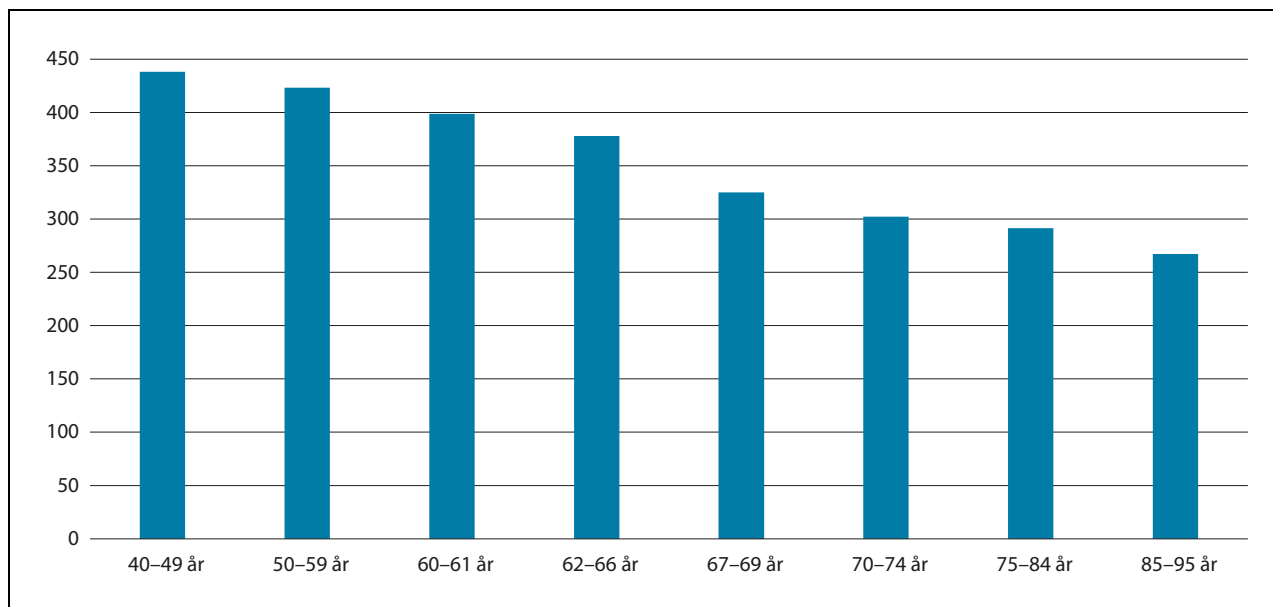
Yrkesinntekta utgjør den viktigaste inntektskomponenten fram til fylte 67 år. For 67-åringane utgjør yrkesinntekt og alderspensjon om lag like stor del av samla inntekt, rundt 30 prosent kvar. Alderspensjon omfattar berre alderspensjon frå folketrygda.

Viss ein samanliknar den eldre befolkninga med den yngre, så ser ein at inntektsnivået er høgare blant den yngre delen av befolkninga enn blant den eldre delen, sjå figur 4.2, som viser median av samla inntekt etter skatt for ulike aldersgrupper i 2021. Median av samla inntekt

Figur 4.1 Samansetjing av gjennomsnittleg samla inntekt for personar 62–85 år i 2021. Tusen kroner

Kjelde: Statistisk sentralbyrå

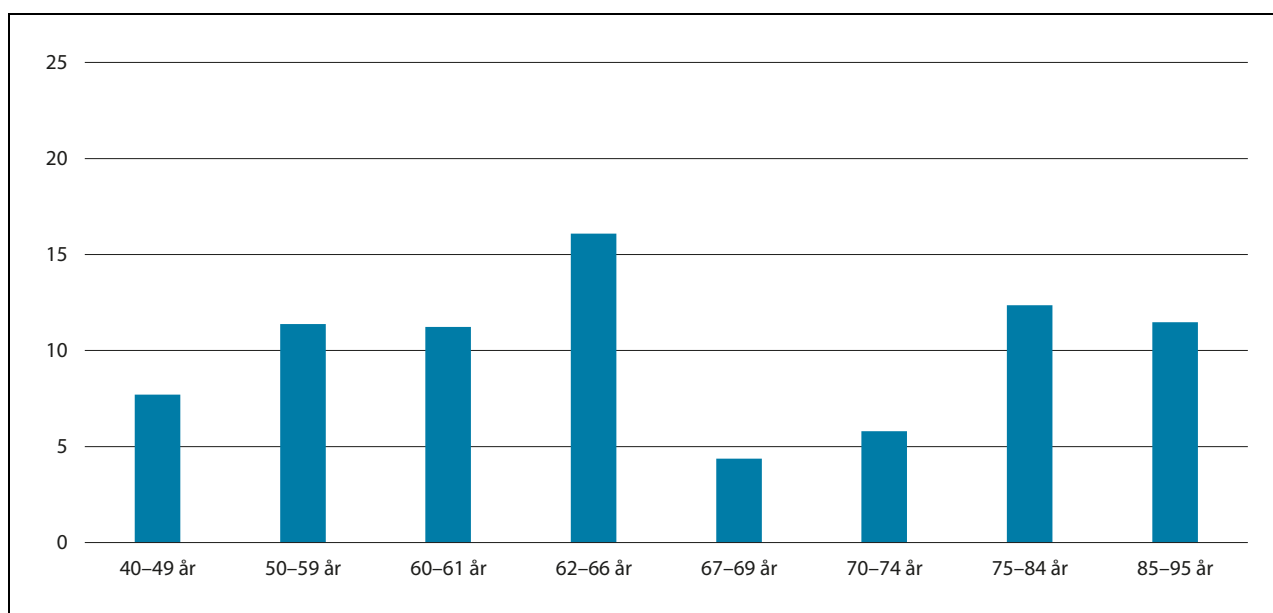

Figur 4.2 Median av samla inntekt etter skatt i 2021. Tusen kroner

Kjelde: Statistisk sentralbyrå

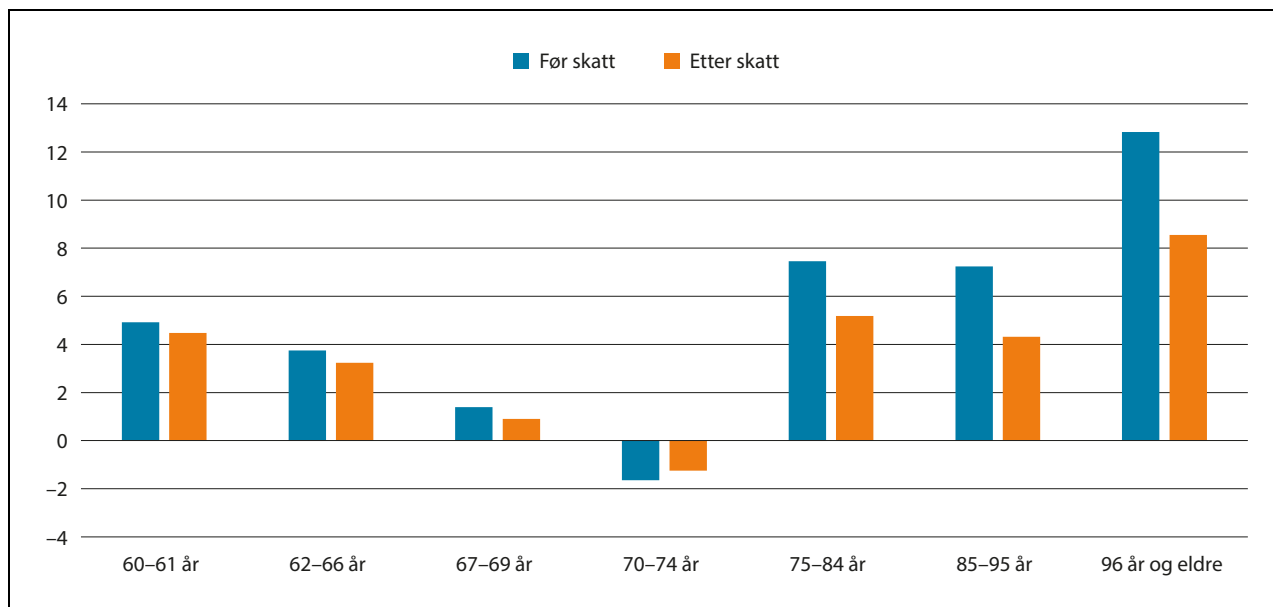
etter skatt seier noko om korleis kjøpekrafta er for medianen i kvar aldersgruppe, det vil seie den personen som ligg midt i inntektsfordelinga for den aktuelle aldersgruppa. Medianinntekta er jamt minkande med alder, og det er størst relativ endring frå 62–66 år til 67–69 år sidan mange går ut av arbeidslivet i denne perioden. Medan arbeidsinntekt er hovudinntekta for dei som er under 62 år, er pensjon hovudinntekta for dei som er 67 år og eldre.

Ved å samanlikne utviklinga i kjøpekraft for den eldre delen av befolkninga med utviklinga for resten av befolkninga får ein eit bilete av korleis utviklinga for den eldre delen av befolkninga har vore relativt til andre aldersgrupper. Figur 4.3 viser realveksten i median av samla inntekt etter skatt for utvalde aldersgrupper i perioden 2011–2021. Realveksten i medianinntekt etter skatt har vore sterkast i aldersgruppa 62–66 år. Aldersgruppene 75 år og eldre har hatt ein sterkare auke

Figur 4.3 Realvekst i median av samla inntekt etter skatt frå 2011 til 2021. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå

Figur 4.4 Realvekst i median av samla inntekt før og etter skatt frå 2016 til 2021. Prosent

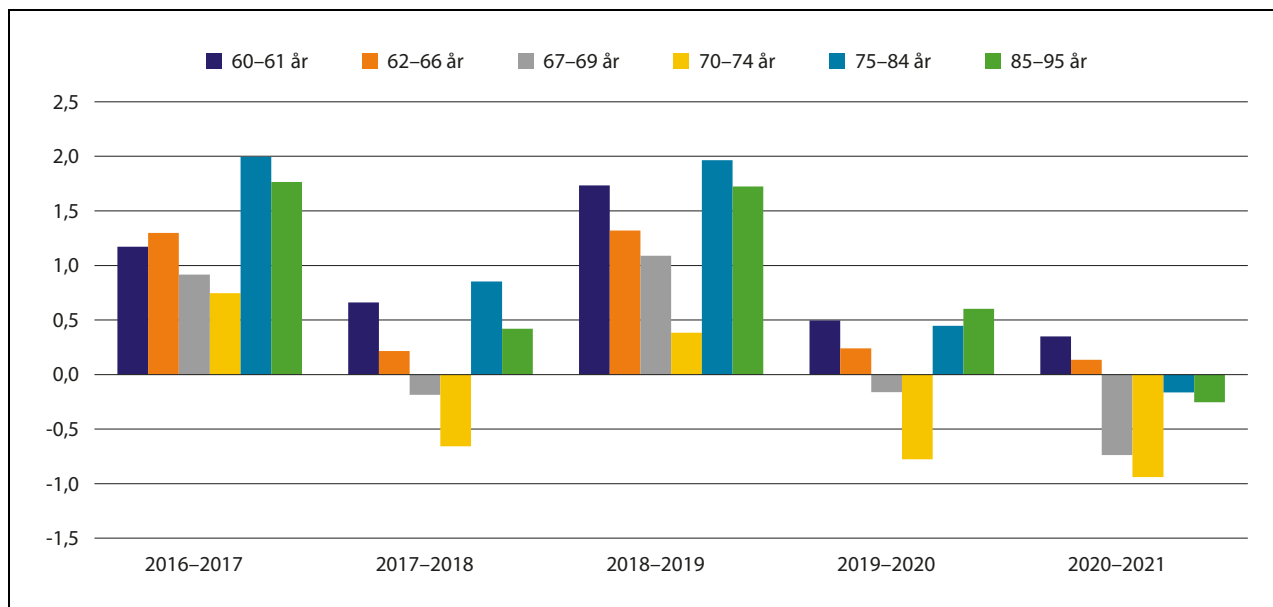
Kjelde: Statistisk sentralbyrå

i kjøpekrafta dei siste ti åra enn den yngre befolkninga, men for aldersgruppene 67–69 år og 70–74 år er veksten lågare. Dette må sjåast i samanheng med at årskulla 1944–1949, som fekk høve til tidleg uttak av alderspensjon frå 2011, no i stor grad har hatt avgang frå arbeid. Uttaksmønsteret for desse årskulla medfører isolert sett lågare inntekt når ein samanliknar med inntektsnivået for dei som er fødte 10 år tidlegare, og som ikkje hadde høve til uttak av alderspensjon før fylte 67 år.

Også når vi berre ser på perioden 2016–2021, har realveksten i inntekt for den eldre delen av befolkninga vore høg for mange av aldersgruppene. Aldersgruppa 96 år og eldre har hatt den sterkaste veksten i inntekt før og etter skatt, sjå figur 4.4. Denne aldersgruppa inneheldt 7 779 personar, og ein stor prosentdel var minstepensjonistar. Den sterke veksten for denne gruppa heng saman med at Stortinget fleire gonger etter 2015 har gjort vedtak som har påverka satsane for minste pensjonsnivå, utover reguleringa. Frå 2016 vart det vedteke at minste pensjonsnivå for einslege skulle aukast med 4000 kroner, og at grunnpensjonen for gifte og sambuande skulle hevast. I 2017 vart den særskilde satsen for einslege auka med 4 000 kroner, medan resten av satsane for minste pensjonsnivå auka med 1 000 kroner, og frå 2019 vart det vedteke ein ytterlegare auke av den særskilde satsen for einslege med 4 000 kroner. I 2021 vart det vedteke to ytterlegare auke av den særskilde satsen for einslege med 4 000 kroner og 5 000 kroner.

I aldersgruppene 60–61 og 62–66 år er arbeid hovudinntektskjelda. Skilnaden mellom realvekst i inntekt før og etter skatt er liten for desse gruppene. Også dei eldste aldersgruppene har hatt vekst i inntekt før skatt. Høgare inntekt før skatt gjer at fleire betaler skatt av inntekta, og at gjennomsnittsskatten er høgare. Realveksten i inntekt etter skatt vert då relativt sett noko lågare. Realveksten i inntekt etter skatt vil også vere påverka av skatteendringar i perioden. For aldersgruppa 67–69 år har det vore ein låg vekst og for aldersgruppa 70–74 år har det i perioden vore ein negativ realvekst i samla inntekt, både før og etter skatt. Den negative realveksten for denne gruppa kjem av at tidleguttak av alderspensjon gjev ei lågare årleg yting, og mange har valt å ta ut alderspensjonen før fylte 67 år.

Sjølv om realveksten i perioden 2011–2021 har vore god for mange aldersgrupper, har den årlege veksten vore varierende. Figur 4.5 viser årleg realvekst i medianinntekt etter skatt frå 2016 til 2021. For perioden 2016–2017 var realveksten positiv for alle aldersgrupper over 60 år. For perioden 2017–2018 var realveksten marginalt positiv for einskilde aldersgrupper over 60 år, medan han var negativ for aldersgruppene 67–69 år og 70–74 år. For perioden 2018–2019 var realveksten igjen positiv. For perioden 2019–2020 var realveksten positiv for einskilde aldersgrupper over 60 år, medan han var negativ for aldersgruppene 67–69 år og 70–74 år. For perioden 2020–2021 var realveksten marginalt positiv for aldersgruppene

Figur 4.5 Årleg realvekst i median av samla inntekt etter skatt. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå

under 67 år, og negativ for aldersgruppene 67 år og eldre, som vist i figur 4.5.

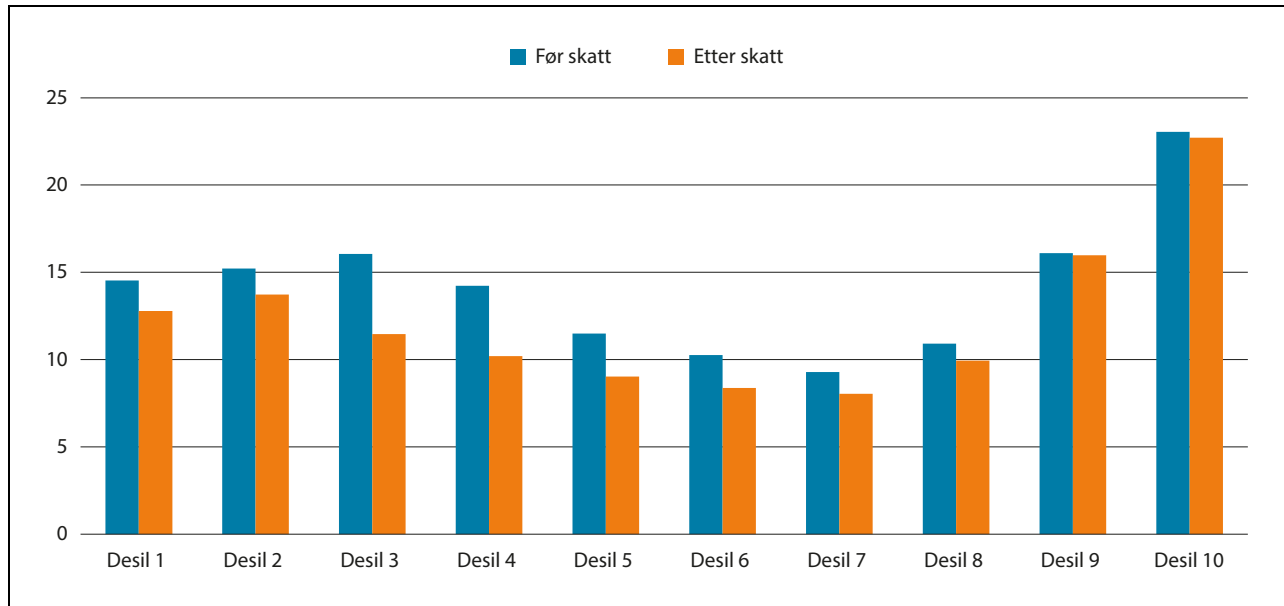
Innfasinga av høvet til uttak av pensjon før fylte 67 år har bidrege til lågare årleg vekst i alderspensjon frå folketrygda. Det tekniske utrekningsutvalet for inntektsoppgjera (TBU) viser i rapporten sin for 2023 (NOU 2023: 12) at utviklinga i gjennomsnittleg alderspensjon sidan 2011 har vore svak for aldersgruppa 62–66 år. Eit fleirtal i denne aldersgruppa har likevel hatt yrkesinntekt ved sida av alderspensjonen slik at utviklinga i samla inntekt har vore god. Dei som tek ut alderspensjon før fylte 67 år, får likevel lågare årleg alderspensjon resten av livet enn om dei hadde venta med uttak til 67 år. Innfasing av dei som har høve til uttak frå fylte 62 år, gjev difor utslag i særleg låg årleg vekst i gjennomsnittleg alderspensjon for aldersgruppene 67–69 år og 70–74 år dei seinaste åra. SSB-rapporten «Kombinasjon av tidligpensjon og arbeid» (SSB, 2020) har følgd 1949-kullet og sett på utviklinga deira i inntekt og formue i perioden 2012 til 2018. I 2012 kombinerte nesten ein av fem 63-åringar yrkesaktivitet med alderspensjon, og fleirtalet var menn. Rapporten viser at personar som kombinerte yrkesaktivitet og alderspensjon i 2012, i utgangspunktet hadde eit mykje høgare inntektsnivå enn andre, også samanlikna med yrkesaktive utan alderspensjon i 2012. Denne skilnaden heldt seg fram til 67 års alder før han stort sett vart utlikna då dei aller fleste gjekk ut av arbeidslivet og fekk alderspensjon som viktigaste inntekts-

kjelde. Yrkesinntektene i dei to gruppene av yrkesaktive var relativt like i perioden, så skilnaden mellom dei kom i all hovudsak frå uttaket av alderspensjon. Valet mellom å ta ut tidleg alderspensjon ved sida av yrkesaktivitet eller ikkje i 2012 ser ikkje ut til å ha skapt skilnader i formuesituasjonen, sjølv om dei som har kombinert arbeid og pensjon, har hatt eit høgare inntektsnivå i den aktuelle perioden.

SSB-rapporten «Høy inntektsvekst for eldre» (SSB, 2019) viser også at den eldre befolkninga har hatt god inntektsvekst. I tillegg til å samanlikne inntekta blant den eldre befolkninga på tvers av årskull ser rapporten også på korleis inntekts-samansetjinga og samla inntekt endrar seg med alder for det same årskullet (1947-kullet). Rapporten viser at median av samla inntekt etter skatt held seg meir eller mindre rundt 300 000 over heile aldersløpet frå 60 til 70 år.

Inntektsutviklinga fordelt på grupper med ulikt inntektsnivå er vist i figur 4.6. Figuren viser auken i kjøpekraft for den eldre befolkninga fordelt på ulike desil. Ei desilfordeling for samla inntekt betyr at populasjonen er delt i 10 intervall på ein slik måte at kvart intervall inneheld like mange personar. Desil 1 referer til dei 10 prosentane som har lågast inntekt, desil 2 til dei 10 prosentane som har nest lågast inntekt, osv.

Realveksten i inntekt etter skatt har vore høg for alle desil. Auken i kjøpekraft har vore sterkast blant dei 10 prosentane som har høgast samla inntekt. Realinntektsveksten har også vore høg blant

Figur 4.6 Realvekst i median av samla inntekt før og etter skatt frå 2011 til 2021 for personar som er 62 år eller eldre, fordelt på desil. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå

dei som har lågast samla inntekt. Dei tre lågaste desila, dvs. dei 30 prosentane som har lågast samla inntekt, har hatt ein realvekst i median av samla inntekt etter skatt på om lag 12–14 prosent i perioden 2011–2021, medan desil 4–8 har hatt en realvekst på om lag 8–10 prosent.

At realveksten i samla inntekt har vore sterkast blant dei som har høgast samla inntekt,

kan fange opp at ein del høgtlønnte kombinerer full jobb og full pensjon, noko som ikkje var mogleg i perioden før pensjonsreforma. At realveksten også har vore god for dei som har lågast samla inntekt, reflekterer truleg auken i minstepensjonen i perioden.

5 Minste pensjonsnivå og låginntekt blant alderspensjonistane

Dette punktet rapporterer om utviklinga i talet på mottakarar av minste pensjonsnivå og om utviklinga i låginntekt blant alderspensjonistane.

Ved utgangen av 2022 var det 134 523 minstepensjonistar blant alderspensjonistane. Den langsiktige trenden er at talet på personar som får minste pensjonsnivå, er fallande. Frå 2011 til 2022 har prosentdelen av minstepensjonistar blant alle alderspensjonistar falle frå 24,8 til 13,2. Tabell 5.1 viser utviklinga i tal på og prosentdel minstepensjonistar dei siste fem åra. Det var 12 000 færre minstepensjonistar ved utgangen av året 2022 enn i 2021. Det er ein nedgang på 8,2 prosent. At talet på minstepensjonistar har auka i 2019 og 2021, heng saman med heving av satsane for minste pensjonsnivå. Når minstesatsane vert heva, vert fleire alderspensjonistar omfatta av det nye minstenivået. Dette er typisk alderspensjonistar med alderspensjon som tidlegare har vore litt høgare enn minste pensjonsnivå. Minstepensjon kan ikkje takast ut før fylte 67 år. For å kunne ta ut alderspensjon før fylte 67 år krevst det at opp-teninga er tilstrekkeleg høg for at pensjonsnivået

ved 67 år minst svarer til minste pensjonsnivå for einslege. Høve til uttak av alderspensjon frå fylte 62 år har gjeve fleire pensjonistar og difor isolert sett bidrege til ein lågare prosentdel med minstepensjon slik det vert målt her, dei første åra etter 2011.

Tabell 5.1 illustrerer den fallande prosentdelen som får minste pensjonsnivå. Han viser også at det er store kjønnskilnader blant mottakarane av minste pensjonsnivå. Den fallande prosentdelen kan dels forklarast med at yngre årskull har høgare opptening til alderspensjon. I den nye opp-teningsmodellen vert ikkje garantipensjonen fullt ut avkorta mot opptent inntektpensjon, og dei aller fleste som har jobba noko, motteke pensjongsjevande ytingar eller fått omsorgsopptening, vil få ein pensjon som er høgare enn garantipensjonsnivået.

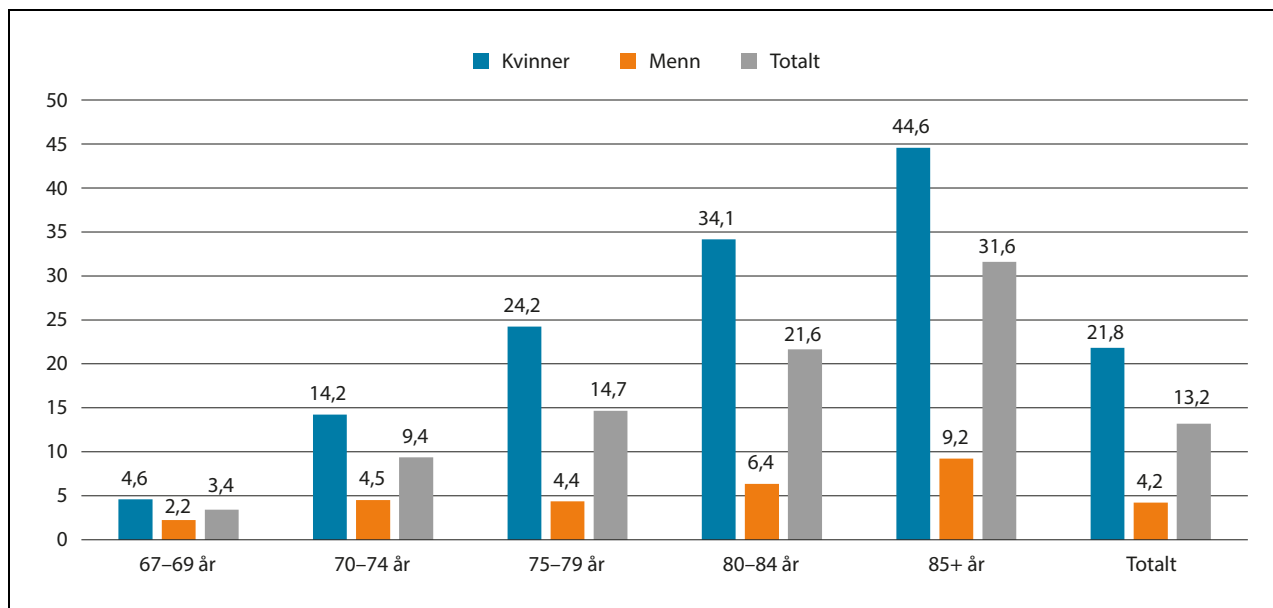
Kvinner utgjer fleirtalet av dei som får minste pensjonsnivå. I 2011 hadde 39,8 prosent av kvinnelige alderspensjonistar minste pensjonsnivå, medan prosentdelen hadde gått ned til 21,8 i 2022. Prosentdelen av mannlege alderspensjonistar

Tabell 5.1 Tal på og prosentdel minstepensjonistar ved utgangen av året

	2018	2019	2020	2021	2022
<i>Antall</i>					
Kvinner	124 456	125 901	118 083	123 994	113 459
Menn	20 193	20 938	20 164	22 529	21 064
Totalt	144 649	146 839	138 247	146 523	134 523
<i>Andel</i>					
Kvinner	25,9	25,36	23,5	24,2	21,8
Menn	4,4	4,5	4,2	4,6	4,2
Totalt	15,4	15,3	14,1	14,6	13,2

Med minstepensjonistar siktar ein her til alderspensjonistar over 67 år som får den garanterte minste alderspensjonsyttinga frå folketrygda, såkalla minste pensjonsnivå. For mottakarar av AFP i privat sektor reknar ein med den livsvarige delen av AFP-ytinga i den samla pensjonen når ein vurderer om den einskilde skal reknast som minstepensjonist. For alderspensjon som er utrekna etter nye oppteningsreglar, har berekna minste pensjonsnivå bytt namn til garantipensjon. Dette gjeld delvis for årskulla 1954–1962 og fullt ut for årskull fødde etter 1962 som får ei minsteyting frå 2021 og seinare.

Kjelde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Figur 5.1 Prosentdel minstepensjonistar av alle alderspensjonistar. Kjønn og alder. Desember 2022

Kjelde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

med minste pensjonsnivå har også falle sidan 2011, men nedgangen har ikkje vore like stor sidan utgangsnivået var vesentleg lågare enn for kvinner. I 2022 hadde 4,2 prosent av mannlege alderspensjonistar minste pensjonsnivå. Det er ein nedgang på 2,6 prosentpoeng sidan 2011.

Reduksjonen i talet på mottakarar av minste pensjonsnivå kjem primært av at yngre kvinnelege alderspensjonistar har meir opptening til pensjon samanlikna med dei eldre årskulla. Det ser ein tydeleg når ein undersøker skilnaden mellom yngre og eldre årskull.

Blant kvinnelege alderspensjonistar som var 85 år og eldre, fell 44,6 prosent inn under definisjonen minstepensjonist. For menn i tilsvarende aldersgruppe var prosentdelen 9,2. For kvinnelege alderspensjonistar i aldersgruppa 67–69 år var den same prosentdelen 4,6, sjå figur 5.1.

Dersom utrekna alderspensjon er lågare enn satsen for minste pensjonsnivå, vert det gjeve ulike tillegg i alderspensjonen, og ein mottakar kan få fleire tillegg. Tillegga som vert ytte, er «pensjonstillegg», «sært tillegg», «individuell minstenivåtillegg» og «minstenivåtillegg for pensjonistpar». Figur 5.2 viser utviklinga i talet på mottakarar av dei ulike tilleggga til alderspensjonen.

Sært tillegg vert ytt til mottakarar som er fødte i 1943 eller tidlegare, og som er omfatta av den gamle ordninga. Det var 53 586 som fekk dette tilleggga i 2022. Talet på mottakarar av særtillegget har sidan 2011 og fram til utgangen av 2022 gått ned med om lag 70 prosent.

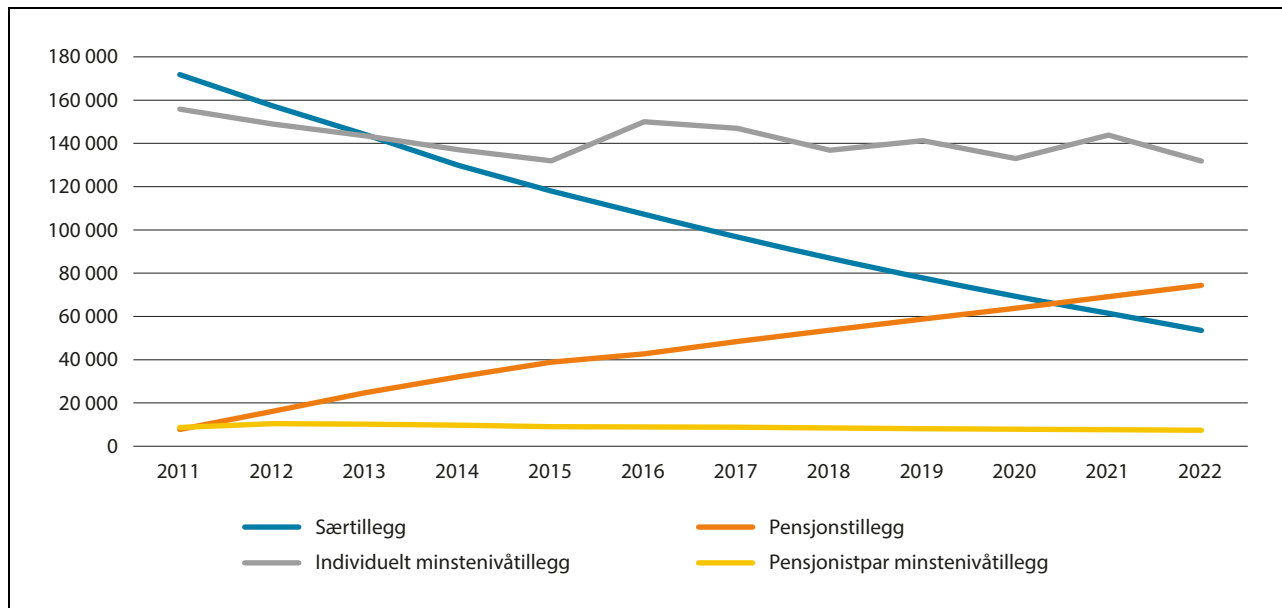
Pensjonstillegg vert gjeve ved førstegongshandsaming av alderspensjonen, avhengig av sivilstatus og eventuell pensjon til ektefelle. I perioden har det vore ein auke i talet på mottakarar, og ved utgangen av 2022 var det 74 347 personar som fekk pensjonstillegg.

Individuelt minstenivåtillegg vert ytt dersom nivået på alderspensjonen fell under minstenivået etter førstegongshandsaminga, til dømes ved regulering av pensjonar eller ved endringar av sats. Utviklinga i talet på mottakarar av individuelt minstenivåtillegg har hatt ei varierende utvikling i perioden, men hovudtrenden er at talet på mottakarar er fallande. Stigningane kan forklarast med hevingane av satsane i 2015, 2016, 2019 og 2021. Individuelt minstenivåtillegg er det tillegget som vert ytt til flest mottakarar av minste pensjonsnivå.

Talet på mottakarar av minstenivåtillegg for pensjonistpar har hatt ein svak nedgang og har elles halde seg stabilt gjennom perioden. Ytinga vert gjeven for å oppfylle garantien om at pensjonistpar samla sett ikkje skal ha ei pensjonsutbetaling under dobbel såkalla ordinær sats.

Figur 5.3 viser utviklinga i låginntekt blant alderspensjonistane. Låginntekt er her målt på den såkalla EU-skalaen, der låginntekt er definert som eit beløp som svarer til 60 prosent av medianinntekta til heile befolkninga. Nivået på minstepensjonane har lege under låginntektsgrensa i heile perioden. Når prosentdelen med låginntekt, også blant einslege minstepensjonistar, er lågare

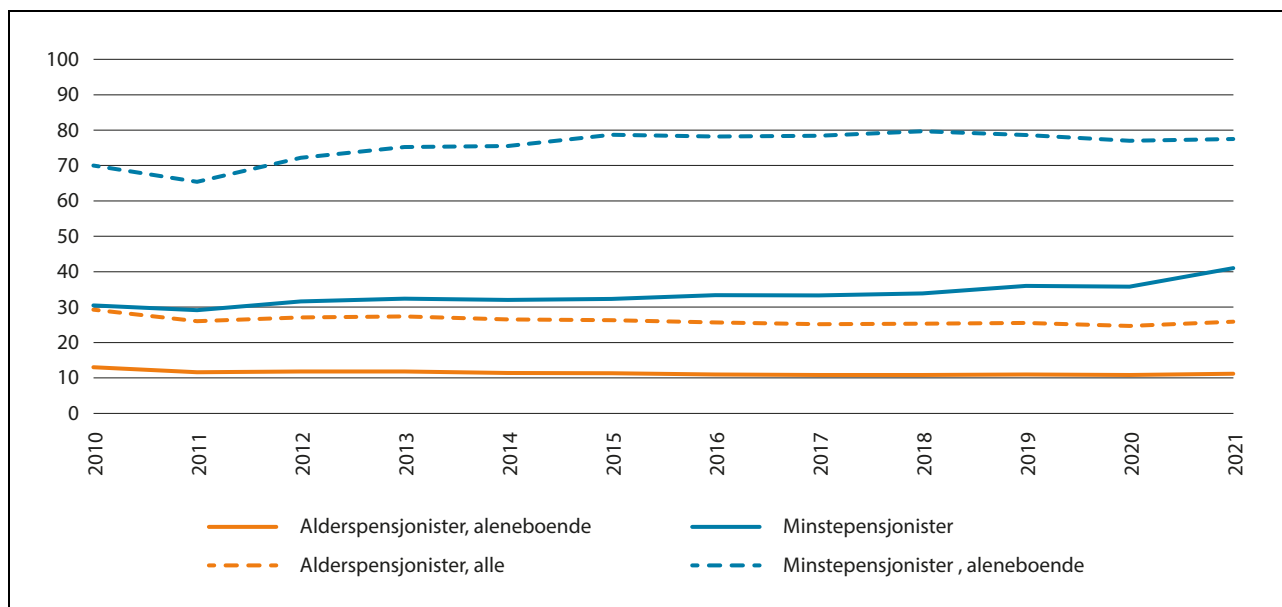
Regulering av pensjonar i 2023 og inntektstilhøve for pensjonistar

Figur 5.2 Tillegg med utgangspunkt i minste pensjonsnivå. Tal. Desember 2011–2022

Dei aller fleste mottakarane av tillegg inngår som minstepensjonistar i statistikken, men det er nokre unntak. Alderspensionistar som berre får tillegg for pensjonistpar, er ikkje medrekna. Somme mottakarar av pensjonstillegg kan få ein alderspensjon som overstig minstenivået, på grunn av uttakstidspunkt og regulering. I slike tilfelle vert dei ikkje rekna som minstepensjonistar. Ei anna årsak kan vere mottak av AFP i privat sektor, ettersom det er summen av alderspensjon og AFP i privat sektor (utanom kompensasjonstillegg) som avgjer om den einkilde vert rekna som minstepensjonist.

Kjelde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Figur 5.3 Prosentdel med låginntekt blant alderspensjonistane¹ 2010 til 2021. Prosent

¹ Frå 2021 endra SSB definisjonen av minstepensjonist. Fram til 2020 vart minstepensjonistar definerte som personar som får pensjon på minste pensjonsnivå, eller som får særtillegg eller pensjonstillegg. Frå 2021 er definisjonen i utgangspunktet den same som NAV bruker, men SSB ekskluderer mottakarar som er busett i utlandet og mottakarar på institusjon. Ein må minst vere 67 år for å kunne defineres som minstepensjonist. Berre alderspensjonistar 67 år og eldre er inkludert for å samanlikne same aldersgruppe som minstepensjonistane.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå

enn 100, kjem det av at ein del har andre inntekter og/eller overføringar.

Prosentdelen med låginntekt blant alderspensjonistar over 67 år har vore svakt fallande sidan pensjonsreforma. I 2021 var 11,2 prosent av alderspensjonistane over 67 år definerte som å ha låginntekt. Prosentdelen med låginntekt er som venta høgare blant minstepensjonistane enn blant andre alderspensjonistar i same aldersgruppe. 41 prosent av minstepensjonistane er definerte som å ha låginntekt. Statistisk sentralbyrå har frå 2021 endra definisjonen av minstepensjonist. Auka i prosentdelen med låginntekt frå 2020 til 2021 er derfor vanskeleg å tolke. Prosentdelen med låginntekt er klart høgare blant åleinebuande enn blant dei som bur saman med nokon. Dette gjeld pensjonistar generelt, men særleg minstepensjonistane. Blant åleinebuande *minstepensjonistar* er det omtrent 78 prosent som har låginntekt i 2021. Den tilsvarande prosentdelen med låginntekt for åleinebuande *alderspensjonistar* var om lag 26 prosent.

Prosentdelen med låginntekt blant minstepensjonistane fall frå 2010 til 2011, men har vore svakt aukande etter 2011. Prosentdelen med låginntekt blant minstepensjonistane fall også i perioden før 2010, særleg i perioden 2006–2010. Dette kjem av at gode trygdeoppgjer og opptrapping av minstepensjonane har gjort at veksten i minstepensjonen har auka meir enn medianinntekta i samfunnet. Prosentdelen med låginntekt for einslege minstepensjonistar auka i perioden 2011–2015, men frå 2015 til 2021 har prosentdelen med låginntekt for einslege minstepensjonistar vore relativt stabil.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

Tilråding frå Arbeids- og inkluderingsdepartementet 2. juni 2023 om regulering av pensjonar i 2023 og inntektstilhøve for pensjonistar blir send Stortinget.

Vedlegg 1**Forskrift 6. mai 2011 nr. 465**

Utskrift fra Lovdata - 30.05.2023 07:07

Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 6. mai 2011 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 1-4, § 4-4 femte ledd, § 19-14 og § 20-18. Fremmet av Arbeidsdepartementet.

Endret ved forskrifter 11 mai 2012 nr. 414, 5 des 2014 nr. 1513, 4 sep 2020 nr. 1718, 30 april 2021 nr. 1322, 19 nov 2021 nr. 3225 (med virkning fra 1 mai 2021), 1 april 2022 nr. 501.

Rettelser: 03.05.2021 (tegnsetting i lister tilpasset universell utforming).

§ 1. Virkeområde

Forskriften inneholder nærmere bestemmelser om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved reguleringen av

- a. grunnbeløpet etter folketrygdloven § 1-4 første ledd,
- b. restpensjon etter folketrygdloven § 19-14 første ledd,
- c. pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd,
- d. satsene for minste pensjonsnivå etter folketrygdloven § 19-14 tredje ledd,
- e. pensjonsbeholdning etter folketrygdloven § 20-18 første ledd,
- f. pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 20-18 andre ledd og
- g. satsene for garantipensjon etter folketrygdloven § 20-18 tredje ledd.

§ 2. Lønnsvekst i reguleringsåret og avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år

Til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år.

Forventet lønnsutvikling i reguleringsåret settes lik regjeringens anslag for veksten i gjennomsnittlig årslønn for alle sektorer slik det framkommer i revidert nasjonalbudsjett.

Faktisk lønnsutvikling for siste to år settes til veksten i gjennomsnittlig årslønn for lønnstakere under ett ifølge nasjonalregnskapet fra Statistisk sentralbyrå.

Det skal vurderes om det foreligger særlige forhold som har påvirket lønnsutviklingen for enkeltgrupper, og om effekten av dette skal holdes utenfor ved beregningen av lønnsveksten.

0 Endret ved forskrifter 11 mai 2012 nr. 414 (i kraft straks med virkning fra 1 mai 2012), 1 april 2022 nr. 501.

§ 2a. Særskilt om fastsettelse av forventet lønnsutvikling for 2020

Forventet lønnsutvikling for 2020 settes til 1,7 prosent.

0 Tilføyd ved forskrift 4 sep 2020 nr. 1718.

§ 3. Beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved reguleringen

Dersom den faktiske lønnsveksten er høyere eller lavere enn forventet lønnsvekst siste to år (avvik), skal det fastsettes en samlet lønnsvekst for forventet lønnsutvikling, justert for avviket. Ved fastsettelsen av den

Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden

Side 1

Utskrift fra Lovdata - 30.05.2023 07:07

samlede prosentvise årslønnsveksten (sl) skal det først tas hensyn til avvikene (a1 og a2) i prosentpoeng og deretter til den forventede prosentvise lønnsvekst (f) i inneværende år: $sl = ((1 + a1/100) \times (1 + a2/100) \times (1 + f/100) - 1) \times 100$.

Samlet årslønnsvekst, avvik og forventet lønnsvekst fastsettes i prosent med to desimaler.

Nytt grunnbeløp fra 1. mai settes slik at den prosentvise veksten i det gjennomsnittlige grunnbeløpet fra forrige kalenderår til inneværende kalenderår blir lik samlet årslønnsvekst.

Med lønnsveksten etter § 1 menes den prosentvise økningen i grunnbeløpet fra april til mai i inneværende år som følger av beregningen omtalt ovenfor. Lønnsveksten fastsettes med to desimaler.

0 Endret ved forskrift 11 mai 2012 nr. 414 (i kraft straks med virkning fra 1 mai 2012).

§ 3a. Lønnsvekst som skal benyttes ved reguleringen i 2021

Lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av folketrygdens alderspensjon under utbetaling etter § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd i 2021, fastsettes slik at pensjonene ved regulering får en vekst tilsvarende det som er nødvendig for at årsveksten blir lik årsveksten i grunnbeløpet. Lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av minsteytelsene etter § 19-14 tredje ledd og § 20-18 tredje ledd i 2021, fastsettes slik at reguleringen fra 1. mai 2021 blir lik reguleringen fra 1. mai 2021 etter første punktum.

Første ledd gjelder også ytelser fra lovfestede offentlige tjenestepensjonsordninger som reguleres med et fast fratrekk med 0,75 prosent. Det samme gjelder ytelser som reguleres med et fast fratrekk med 0,75 prosent etter lov 16. desember 2011 nr. 60 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner, lov om 13. desember 1946 nr. 22 krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner, lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd og forskrift 23. august 2013 nr. 1006 om pensjonsordning for sametingsrepresentanter.

0 Tilføyd ved forskrift 30 april 2021 nr. 1322, endret ved forskrift 19 nov 2021 nr. 3225 (med virkning fra 1 mai 2021).

§ 4. Prisvekst i reguleringsåret og avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret

Til grunn for reguleringen legges forventet prisvekst i reguleringsåret justert for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret. Forventet prisvekst settes lik anslaget i konsumprisene slik det framkommer i revidert nasjonalbudsjett. Faktisk prisvekst for året før reguleringsåret settes lik veksten i konsumprisindeksen (KPI) fastsatt av Statistisk sentralbyrå.

0 Tilføyd ved forskrift 1 april 2022 nr. 501.

§ 5. Drøfting med organisasjonene

Før fastsetting av lønnsveksten som skal benyttes i reguleringen av grunnbeløpet og alderspensjonen, skal tallgrunnlaget som beskrevet i § 2 drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner. Med pensjonistenes organisasjoner menes organisasjoner som får statstilskudd etter forskrift 31. oktober 2012 nr. 1016 om tilskudd til pensjonistenes organisasjoner.

0 Endret ved forskrifter 5 des 2014 nr. 1513, 1 april 2022 nr. 501 (tidligere § 4).

§ 6. Ikraftsetting

Forskriften trer i kraft 1. mai 2011.

0 Endret ved forskrift 1 april 2022 nr. 501 (tidligere § 5).

Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden

Side 2

Vedlegg 2

Forskrift 26. mai 2023 nr. 738

Utskrift fra Lovdata - 30.05.2023 07:06

Forskrift om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2023 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 26. mai 2023 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 1-4 andre og fjerde ledd, § 19-14 åttende ledd og § 20-18 åttende ledd. Fremmet av Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

§ 1.

Grunnbeløpet i folketrygden fastsettes til 118 620 kroner.

§ 2.

Reguleringsfaktoren etter § 19-14 første ledd (lønnveksten) settes til 6,41 prosent. Reguleringsfaktoren etter § 19-14 andre ledd settes til 8,54 prosent.

§ 3.

Fra 1. mai 2023 fastsettes satsene for minste pensjonsnivå etter folketrygdloven § 19-8 tredje til sjette ledd slik:

1. Lav sats etter tredje ledd fastsettes til 187 801 kroner
2. Ordinær sats etter fjerde ledd fastsettes til 217 359 kroner
3. Høy sats etter femte ledd fastsettes til 228 726 kroner
4. Særskilt sats etter sjette ledd bokstav a fastsettes til 257 040 kroner
5. Særskilt sats etter sjette ledd bokstav b fastsettes til 356 021 kroner.

§ 4.

Reguleringsfaktoren etter § 20-18 første ledd (lønnveksten) settes til 6,41 prosent. Reguleringsfaktoren etter § 20-18 andre ledd settes til 8,54 prosent.

§ 5.

Satsene for garantipensjon etter folketrygdloven § 20-9 fastsettes til 210 418 kroner for ordinær sats og til 227 468 kroner for høy sats.

§ 6.

Virkningstidspunktet for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14 settes til 26. mai 2023.

§ 7.

Forskriften trer i kraft straks og med virkning fra 1. mai 2023. Fra samme tid oppheves forskrift 20. mai 2022 nr. 881 om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i

Forskrift om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2023 og ...

Side 1

Figur 2.1

Utskrift fra Lovdata - 30.05.2023 07:06

folketrygden fra 1. mai 2022 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14.

Forskrift om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2023 og ...

Side 2

Figur 2.2

Vedlegg 3**Avtale mellom regjeringen og organisasjonene
av 20. juni 2022**

**Avtale mellom
regjeringen
og
pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner
om regulering av folketrygdens grunnbeløp og pensjoner**

1. Formål

Folketrygdens grunnbeløp og pensjoner skal i henhold til folketrygdloven §§ 1-4, 19-14 og 20-18 være gjenstand for årlig regulering. I tråd med forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden, fastsatt ved kongelig resolusjon, skal det tallgrunnlaget som benyttes ved reguleringen drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner.

Formålet med denne avtalen er så langt det er mulig å sikre en felles forståelse mellom de undertegnede partene, av de forutsetninger som skal legges til grunn for reguleringen. Det skal også vurderes om det foreligger særlige forhold som det eventuelt skal tas hensyn til.

2. Representasjon

Drøftingen av det aktuelle tallgrunnlaget skal skje i møter mellom avtalepartene.

Organisasjonene kan stille slik representasjon:

▪ Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet)	inntil 10 deltakere
▪ Senior Norge	inntil 2 deltakere
▪ Forsvarets seniorforbund	inntil 2 deltakere
▪ Landsforbundet for offentlige pensjonister	inntil 2 deltakere
▪ Funksjonshemmedes fellesorganisasjon	inntil 4 deltakere
▪ Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner	inntil 2 deltakere
▪ Landsorganisasjonen i Norge	inntil 2 deltakere
▪ Unio	inntil 2 deltakere
▪ Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund	inntil 2 deltakere
▪ Akademikerne	inntil 2 deltakere

Organisasjonene kan i tillegg stille med rådgivere. Arbeids- og inkluderingsministeren leder møtene på vegne av regjeringen.

3. Gjennomføring

I forkant av de årlige reguleringene gjennomgår organisasjonene og embetsverket i Arbeids- og sosialdepartementet rapporten "Om grunnlaget for inntektsoppgjørene" fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), der blant annet gjennomsnittlig årslønnsvekst for lønnstakere under ett, samt prisvekst for foregående år, er gjengitt.

De årlige drøftingene gjennomføres i mai måned, etter at revidert nasjonalbudsjett er lagt fram, der regjeringens anslag for gjennomsnittlig årslønnsvekst for alle sektorer i inneværende år, samt anslått prisvekst, framkommer. Det avholdes to møter. På første møte legger organisasjonene fram sine forslag, og partene tar opp eventuelle særlige forhold som det eventuelt skal tas hensyn til. På det andre møtet drøftes tallgrunnlaget, herunder om det skal tas hensyn til særlige forhold som eventuelt ble tatt opp i første møte.

Det føres protokoll fra møtene mellom avtalepartene. Protokollen skal følge sakens dokumenter til Stortinget.

Figur 3.1

4. Ikrafttredelse og oppsigelse mv.

Denne avtalen trer i kraft straks og gjelder til og med 20. juni 2023 og videre for ett år om gangen hvis ikke en av partene sier den opp med minst tre måneders varsel. Fra samme tid opphører avtale datert 28. november 2014.

Oslo, 20. juni 2022

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Pensjonistforbundet

Senior Norge

Forsvarets seniorforbund

Landsforbundet for offentlig pensjonister

Funksjonshemmedes felleorganisasjon

Sammarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner

Landsorganisasjonen i Norge

Unio

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Akademikerne

Figur 3.2

Vedlegg 4

**Protokoll fra møte
31. mars 2023**

PROTOKOLL**fra møtet 31. mars 2023****mellom****Arbeids- og inkluderingsdepartementet****og****Pensjonistforbundet, Forsvarets seniorforbund, Senior Norge, Landsforbundet for offentlige pensjonister, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon,****Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner,****Landsorganisasjonen i Norge, Unio, Yrkesorganisasjonenes sentralforbund og Akademikerne****hvor den foreløpige rapporten "Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2023" av 20. februar 2023 fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene ble gjennomgått¹.**

Følgende var til stede på møtet:

Pensjonistforbundet: Sindre Farstad

Forsvarets seniorforbund (FSF): Per Anders Volden

Senior Norge: Rune Andersen

Landsforbundet for offentlige pensjonister (LOP): Rannveig Bærheim og Wenche Sandlie

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO): Grete Crovo

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO): Janne Skei

LO: Øystein Nilsen

Unio: Erik Orskaug

Yrkesorganisasjonene sentralforbund: Merete Onshus

Akademikerne: Tom Erik Aabø

Arbeids- og inkluderingsdepartementet: Biørn Bogstad, Silje Aslaksen og Tone Maanum Rud

¹ I sin foreløpige rapport varslet det tekniske beregningsutvalget at det ville vurdere anslaget på konsumprisveksten i 2023 på nytt i mars. Utvalget kom med et nytt anslag på konsumprisindeksen 13. mars 2023.

Figur 4.1

Det følger av regjeringens avtale med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner at i forkant at de årlige drøftingsmøtene om trygdeoppgjøret skal organisasjonene og embetsverket i AID gjennomgå rapporten «Om grunnlaget for inntektsoppgjørene» fra TBU, hvor blant annet gjennomsnittlig årslønnsvekst for arbeidstakere under ett, samt prisvekst for foregående år er gjengitt. Siktemålet med dette er å oppnå en enighet om de forutsetningene som skal legges til grunn i drøftingsmøtene om trygdeoppgjøret i mai.

Det følger av forskrift at man ved fastsetting av ny G og minstesatser at man skal ta utgangspunkt i den lønns- og prisveksten (konsumprisveksten) som legges til grunn i RNB.

RNB legges fram 11. mai. Hvilken lønns- og prisvekst vi skal legge til grunn, vet vi derfor ikke ennå.

Av forskriften følger det videre at det skal skje en eventuell korrigerings for den lønns- og prisveksten som har vært forut for reguleringsåret. For lønnsvekstens del skal det korrigeres for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling de to årene forut for reguleringsåret, mens det for prisveksten skal justeres for et eventuelt avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret.

I trygdeoppgjøret for 2022 ble det lagt til grunn en forventet årslønnsvekst fra 2021 til 2022 på 3,7 prosent, og en forventet årslønnsvekst fra 2020 til 2021 på 3,5 prosent.

TBUs rapport tabell 2.1 (s. 21) viser at den faktiske lønnsveksten fra 2021 til 2022 og 2020 til 2021 ble henholdsvis 4,3 prosent og 3,5 prosent. Det foreligger altså et avvik på 0,6 prosent for 2022 som det må tas hensyn til i år. Det foreligger ikke noe avvik for 2021 og det skal derfor ikke korrigeres for 2021.

Av forskriften følger det videre at det skal vurderes om det foreligger særlige forhold som har påvirket lønnsutviklingen for enkeltgrupper, og om effekten av dette skal holdes utenfor ved beregningen av lønnsveksten.

I trygdeoppgjøret for 2022 ble det lagt til grunn en prisvekst på 3,4 prosent.

TBUs rapport tabell 3.1 (s. 45) viser at den faktiske prisveksten i 2022 ble 5,8 prosent. Det foreligger da et avvik i prisveksten for 2022 på 2,4 prosent, som det skal korrigeres for i årets oppgjør.

Ovennevnte tall vil ligge til grunn for drøftingene om reguleringen av grunnbeløpet og pensjoner fra 1. mai 2023.

Figur 4.2

Protokolltilførsel fra Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet), Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO), Landsforbundet for offentlige pensjonister (LOP) og Senior Norge.

Pensjonistforbundet (SAKO-Samarbeidet), Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO), Landsforbundet for offentlige pensjonister (LOP) og Senior Norge viser til Stortingets vedtak om å regulere pensjon med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, men ikke høyere enn lønnsveksten i 2021. Avviket mellom forventet og faktisk lønnsvekst i 2021 ble 1,1 prosentpoeng. Til tross for protester fra samtlige organisasjoner valgte regjeringen i trygdeoppjøret i 2022 å korrigere avviket fra 2021 slik at det kun fikk halv effekt, tilsvarende 0,55 prosentpoeng. Vi mener det var feil av regjeringen å ikke gi full korreksjon for avviket i fjor, og vi gjentar kravet om full korrigerende i år. Vi krever at de resterende 0,55 prosentpoengene av det opprinnelige avviket på 1,1 prosentpoeng fra 2021 kompenseres i årets trygdeoppgjør, slik at pensjonistene får en inntektsutvikling i tråd med Stortingets vedtak.

Oslo, 31. mars 2023

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Sindre Farstad
Pensjonistforbundet

Per Anders Volden
Forsvarets seniorforbund (FSF)

Rune Andersen
Senior Norge

Rannveig Bærheim, Wenche Sandlie
Landsforbundet for offentlige pensjonister (LOP)

Grete Crovo
Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO)

Janne Skei
Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO)

Øystein Nilsen
LO

Erik Orskaug
Unio

Merete Onshus
YS

Tom Erik Aabø
Akademikerne

Biørn Bogstad
Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Figur 4.4

Vedlegg 5**Protokoller fra møtene
15. og 23. mai 2023**

Protokoll fra møtene 15. og 23. mai 2023

mellom

Regjeringen

og

Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet), Senior Norge, Forsvarets seniorforbund, Landsforbundet for offentlige pensjonister, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO-samarbeidet), Landsorganisasjonen i Norge, Unio, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund og Akademikerne om tallgrunnlaget for regulering av grunnbeløpet og pensjoner i folketrygden fra 1. mai 2023

Følgende har vært til stede på ett eller flere av møtene:

Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet): Jan Davidsen, Bjørg Karin Bjåland Buttedahl, Jan Bekkevold, Ragnhild Nestaas Dahl, Bjørn Egeli, Sindre Farstad, Ragnhild M. Hagen, Arne Halaas, Helga Hjetland, Anne Sørli-Johansen, Else Ormaasen, Trond Nedrebø, Erik Nordstrøm, Michel John Tung og Bjørg Vatnedalen

Senior Norge: Jon Rogstad, Rune Andersen og Stig Klingstedt

Forsvarets seniorforbund: Jan Erik Thoresen og Per Anders Volden

Landsforbundet for offentlige pensjonister: Rannveig Bærheim, Wenche Sandlie og Kari Kjenndalen

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon: Eva Buschmann og Grete Crowo

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO-samarbeidet): Janne Skei og Tom Tvedt

Landsorganisasjonen i Norge: Julie Lødrup, Ragnar Bøe Elgsaas og Øystein Nilsen.

Unio: Erik Orskaug og Endre Lien

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund: Merete Onshus

Akademikerne: Tom Erik Aabø

Arbeids- og inkluderingsdepartementet: statsråd Marte Mjøs Persen, Tomas Norvoll, Kristoffer André Hansen, Biørn Bogstad og Tone Maanum Ruud

Finansdepartementet: Kaja Dørum Haug

Arbeids- og velferdsdirektoratet: Atle Fremming Bjørnstad

Krav fra Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet) og Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO-samarbeidet)

Pensjonistforbundet, SAKO-samarbeidet (Fagforbundet, Telepensjonistene, Statens Vegvesens pensjonistforbund, kontaktutvalget LO-Stat, Politiets pensjonistforbund, Jernbanepensjonistenes forbund, Postens Pensjonistforbund) og SAFO-samarbeidet (Norges Handikapforbund, Norsk Forbund for Utviklingshemmede og Foreningen Norges Døvblinde), heretter kalt organisasjonene, representerer til sammen 290 000 medlemmer, og leverer med dette krav til trygdeoppgjøret 2023.

Økning av pensjonene

Vårt primære mål er at reguleringen av løpende pensjon og uføretrygd skal være gjenstand for reelle forhandlinger med en ramme om lag lik lønnsveksten, se nærmere om dette i kravene nedenfor.

Vi viser imidlertid til at Pensjonistforbundet i samarbeid med SV og FrP ble enige om flere forslag til forbedringer for alderspensjonistene i 2020. Et av forslagene var å endre den daværende pensjonsreguleringen lik lønnsvekst fratrukket 0,75 prosent, til å følge gjennomsnittet av lønns- og prisveksten i tråd med Arbeiderpartiets forslag. Stortingets flertall vedtok denne endringen. Det har vist seg å gi et bedre resultat for pensjonistene i 2021 og 2022, enn hva den gamle reguleringsmetoden ville gitt, og det vil også gi et betydelig bedre resultat i 2023.

I beregningen av gjennomsnittet av lønns- og prisveksten skal det korrigeres for avvik mellom anslått og faktisk lønnsvekst siste to år, samt avvik mellom anslått og faktisk prisvekst forrige år. Vi viser til revidert budsjett 2023 og regjeringens anslag for lønnsvekst og prisvekst i inneværende år, på henholdsvis 5,25 og 5,4 prosent. Vi viser videre til avviket på 0,6 prosentpoeng mellom anslått lønnsvekst for 2022 på 3,7 prosent, og faktisk lønnsvekst på 4,3 prosent. Og avviket på 2,4 prosentpoeng mellom anslått prisvekst for 2022 på 3,4 prosent, og faktisk prisvekst på 5,8 prosent. Den korrigerede lønnsveksten for 2023 er dermed 5,88 prosent, og prisveksten er 7,93 prosent. Gjennomsnittet av korrigert lønns- og prisvekst blir 6,91 prosent. For å oppnå en årsvekst i 2023 på 6,91 prosent må alderspensjon under utbetaling oppreguleres med 8,54 prosent med virkning fra 1. mai 2023. Vi viser i tillegg til krav om kompensasjon for etterslepet fra 2021 på 0,55 prosentpoeng og krav om et løft av de laveste pensjonene.

Uføretrygden fra NAV reguleres ikke etter samme metode som for alderspensjonistene. Her er det lønnsveksten som legger rammene for reguleringen. Som beskrevet over, er den korrigerede lønnsveksten for 2023, på 5,88 %. Det innebærer at reguleringen av uføretrygd under utbetaling, for å oppnå en årsvekst i 2023 på 5,88 %, må oppjusteres med 6,41 prosent fra 1. mai.

Forhandlingsretten må gjeninnføres

Vårt primære mål er at reguleringen av løpende pensjon og uføretrygd skal være gjenstand for reelle forhandlinger med en ramme om lag lik lønnsveksten. Det er et viktig demokratisk prinsipp at landets om lag 1,4 millioner pensjonister og uføretrygdede sikres medinnflytelse over egen inntekt og levekår.

Vi er imot dagens rigide reguleringsbestemmelse som over tid er forventet å gi alderspensjonister kun halvparten av realveksten som lønnstakere mottar. Lik prosentvis regulering bidrar til å forsterke sosiale- og økonomiske forskjeller. Prosentvise reguleringer fører til at de med høy alderspensjon og uføretrygd får mer i oppgjørene enn dem med lav pensjon og trygd. Forhandlinger gir derimot muligheten til omfordeling innenfor rammen, f.eks. gjennom generelle kronetillegg og lavlønnstillegg, slik som er vanlig i lønnsoppgjørene.

TBU-rapporten, *NOU 2023: 13*, viser at pensjonsreguleringen de siste 10 årene (2013-2022) har gitt en realvekst på -0,3 prosent i gjennomsnitt per år (se Tabell 10.5). Pensjonistenes kjøpekraft er altså svekket de siste ti årene.

Ved å oppheve underreguleringen og innføre forhandlinger kan vi sikre at inntektene til alderspensjonistene og trygdede ikke sakter akterut, og at vi har virkemidlene for å øke kjøpekraften, utjevne forskjeller og å utrydde fattigdom.

Løft av de laveste pensjonene

Vi krever at satsene for minste pensjonsnivå løftes over fattigdomsgrensen etter EU-definisjonen (EU60). Dette er nødvendig for å utjevne inntektsforskjeller blant pensjonistene, redusere fattigdom og gi økt livskvalitet.

Det er uverdigg at noen må leve med en så lav inntekt at de ikke har råd til varer og tjenester som resten av samfunnet tar for gitt. Noe av det som kjennetegner Norge som et godt land å bo i er at vi har små forskjeller. For å styrke dette er det nødvendig å løfte dem som har minst opp til et høyere inntektsnivå. Vi ser med stor bekymring på den økende fattigdomsproblematikken i Norge, som er forsterket av den kraftigste prisveksten på flere tiår.

Fattigdomsgrensen etter EU60 anslås per 1. mai 2023 til 282 035 kroner for enslige, og 211 501 kroner for samboende (kilde: Arbeids- og inkluderingsdepartementets brev til Stortingets president, 28.02.2023). Samtidig anslås minste alderspensjonsnivå til 256 424 kroner for enslige, og 187 351 kroner for samboende med lav sats, per 1. mai 2023. Det vil si 25 611 kroner under fattigdomsgrensen for enslige, og 24 150 kroner for samboende. Dette vil også gi en noe mindre økning av pensjonsnivået for dem som i dag ligger noe over minstepensjon, men under fattigdomsgrensen slik at disse også overstiger fattigdomsgrensen.

Minstepensjonister i par blant uføretrygdede og «ung ufør», vil etter reguleringen ligge noe over EUs fattigdomsgrense mens enslige fremdeles vil ligge under fattigdomsgrensen.

Disse gruppene har lav livsløpsinntekt som følge av redusert eller ingen yrkesaktivitet. Mange har i tillegg store ekstrakostnader som følge av sin funksjonsnedsettelse. I tillegg er skjermingstillegget for uføre født etter 1953 tatt bort, og levealdersjusteringen vil gjøre mange til minstepensjonister ved inngangen til alderspensjon.

Når minstepensjonen og minsteytelsen for uføre øker, er det viktig at det ikke gir reduksjon av andre ytelser. Vi ber om at det tas hensyn slik at bostøttemottakere ikke får lavere bostøtte når minstepensjonen øker. Bostøtteordningen gir allerede begrenset dekning for de som sliter på boligmarkedet. Funksjonshindrede har i mange tilfeller behov for tilrettelagte leiligheter og ekstra varme. Dette fanges ikke godt nok opp av dagens bostøtteordning. Vi kan gi et eksempel fra Sandnes kommune. Der er grensen for husleie som gir kompensasjon gjennom bostøtteordningen for en enslig uføretrygdet kroner 8.000 og inntektsgrensen er på kroner 25.908. Et søk i Finn base for utleieleiligheter i hele Sandnes kommune viser at det ikke finnes en eneste tilrettelagt leilighet for utleie til 8000 kroner eller mindre.

Det er også viktig at fribeløpet for skatt på alderspensjon øker i tråd med økningen av pensjonen i trygdeoppgjøret slik at man opprettholder prinsippet om at minstepensjonen er unntatt skatt. Økt minstepensjon må heller ikke spises opp av økte kommunale utgifter på nødvendige helse- og omsorgstjenester. Vi ber også om at mottakere av offentlig tjenestepensjon ikke får samordnet bort sine tjenestepensjoner når minsteytelsene øker. Uten å ta slike hensyn vil mange minstepensjonister og uføretrygdede med minsteytelse, oppleve at det gis med den ene hånden – og tas med den andre. Da får ikke målgruppen den reelle økningen de trenger.

Uføres alderspensjon må skjermes mot levealdersjusteringen

Etter Folketrygdlovens paragraf 19-9 a, skal alderspensjonen til uføretrygdede som er født mellom 1944-1953 skjermes mot virkningen av levealdersjusteringen. Uføre har ikke muligheten til å velge å kompensere for levealdersjusteringen ved å stå lengre i jobb. Organisasjonene krever at også kullene født i 1954 og senere, blir skjermet mot levealdersjusteringen ved overgangen fra uføretrygd til alderspensjon. I Hurdalsplattformen lover regjeringspartiene å «gjeninnføre et skjermingstillegg for uføre som blir alderspensjonister».

Pensjonistene må kompenseres for etterslepet fra 2021

Vi viser til fjorårets trygdeoppgjør hvor regjeringen oppregulerte pensjoner under utbetaling på en måte som halverte effekten av avviket mellom den anslåtte og faktiske lønnsveksten fra 2021. Resultatet ble en innsparing på 2,2 milliarder kroner. Disse pengene krever vi etterbetalt i år, og foreslår at de øremerkes et løft av de laveste pensjonene, i tråd med vårt foregående krav. Alle som har en pensjon under fattigdomsgrensen (EU60) må gis et løft.

Vi viser videre til protokolltilførselen fra møtet i «engere utvalg» 31. mars 2023:

Pensjonistforbundet (SAKO-Samarbeidet), Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO), Landsforbundet for offentlige pensjonister (LOP) og Senior Norge viser til Stortingets vedtak om å regulere pensjon med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, men ikke høyere enn lønnsveksten i 2021. Avviket mellom forventet og faktisk lønnsvekst i 2021 ble 1,1 prosentpoeng. Til tross for protester fra samtlige organisasjoner valgte regjeringen i trygdeoppgjøret i 2022 å korrigere avviket fra 2021 slik at det kun fikk halv effekt, tilsvarende 0,55 prosentpoeng. Vi mener det var feil av regjeringen å ikke gi full korleksjon for avviket i fjor, og vi gjentar kravet om full korrigerende i år. Vi krever at de resterende 0,55 prosentpoengene av det opprinnelige avviket på 1,1 prosentpoeng fra 2021 kompenseres i årets trygdeoppgjør, slik at pensjonistene får en inntektsutvikling i tråd med Stortingets vedtak.

Krav fra Unio, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, Landsorganisasjonen i Norge, Akademikerne, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund, Forsvarets seniorforbund, Landsforbundet for offentlige pensjonister og Senior Norge

Organisasjonene Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund, Senior Norge og LOP legger til grunn at grunnbeløpet for 2023 etterreguleres med 0,6 pst som er avviket mellom anslått lønnsvekst i 2022 i fjorårets trygdeoppgjør og nasjonalregnskapets siste anslag på lønnsveksten i 2022.

Organisasjonene legger videre til grunn at reguleringen av løpende pensjoner i 2023 skal gjennomføres med halvparten av lønnsveksten og halvparten av prisveksten og helt og fullt etterreguleres med for lavt anslått lønns- og prisvekst i 2022.

Organisasjonene krever derfor at det i trygdedrøftingene for 2023 skal tas hensyn til et negativt avvik i lønnsveksten på 0,6 pst og et negativt avvik i prisveksten på 2,4 pst.

Tallgrunnlaget for reguleringen av grunnbeløpet og pensjoner 1. mai 2023

Trygdeoppgjøret 2023 er gjennomført i henhold til gjeldende regler for regulering av grunnbeløpet og pensjoner, jf. forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden, jf. folketrygdloven §§ 1-4, 19-14 og 20-18.

Etter møter 15. og 23. mai 2023 legges følgende til grunn for reguleringen av grunnbeløpet og pensjoner i folketrygden fra 1. mai 2023:

- forventet lønnsvekst for 2023 er 5,25 prosent.
- lønnsvekst for 2022 er anslått til 4,3 prosent, slik at det foreligger et positivt avvik på 0,6 prosent ett år tilbake i tid som skal hensyntas.
- faktisk lønnsvekst for 2021 er 3,5 prosent, slik at det ikke foreligger noe avvik to år tilbake i tid.
- forventet prisvekst i 2023 er 5,4 prosent.

- I trygdeoppjøret for 2022 ble det lagt til grunn en prisvekst på 3,4 prosent. Den faktiske prisveksten i 2022 ble 5,8 prosent. Det foreligger da et avvik i prisveksten for 2022 på 2,4 prosent, som det skal korrigeres for i årets oppgjør.

Protokolltilførsel fra Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet) og Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO-samarbeidet):

Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet) og SAFO viser til at regjeringen ikke har imøtekommet vårt krav om å kompensere det resterende av avviket mellom anslått og faktisk lønnsvekst fra 2021. Dersom den daværende regjeringen hadde truffet på sine anslag for lønnsveksten i 2021, ville pensjonsveksten vært 1,1 prosentpoeng høyere det året. Regjeringen valgte en metode som kun kompenserte pensjonistene for halvparten av dette avviket i 2022. Vi mener det er urimelig at pensjonistene skal tape på at regjeringen bommet på sine anslag for lønnsveksten i 2021. Vi krevde i trygdeoppjøret 2023 at en ramme tilsvarende den resterende halvparten av avviket fra 2021 ble benyttet til å gi de laveste pensjonene et løft utover den generelle oppreguleringen. Minstepensjonistene har ikke lenger en gunstigere regulering enn øvrige alderspensjonister, slik det var tidligere. Den sterke kostnadsveksten rammer dem med minst pensjon hardest. Vi er derfor svært skuffet over at regjeringen velger å overse vårt krav om en styrket sosial profil på årets oppgjør. Vi viser til at det i *Forskrift om beregning av lønnsveksten § 2* er hjemmel for å korrigere for avvik i lønnsveksten siste to år. Vi viser også til forskriftens §3a, som presiserer at regulering av folketrygdens alderspensjon under utbetaling i 2021 skulle få en årsvekst lik årsveksten i grunnbeløpet. Grunnbeløpet skal følge lønnsveksten. I 2022 - oppjøret ble grunnbeløpet oppjustert med 1,1 prosentpoeng som følge av avviket mellom anslått og faktisk lønnsvekst i 2021, mens pensjon under utbetaling bare ble oppjustert med halvparten av dette. Det ville vært helt rimelig at alderspensjon under utbetaling dermed fikk tilsvarende oppjustering som grunnbeløpet, da det var vedtatt at alderspensjon under utbetaling skulle følge samme årsvekst som grunnbeløpet i 2021.

Oslo, 23. mai 2023

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Jan Davidsen

Pensjonistforbundet

Jon Rogstad

Senior Norge

Jan Erik Thoresen

Forsvarets seniorforbund

Rannveig Bærheim

Landsforbundet for offentlige
pensjonister

Eva Buschmann

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon

Janne Skei

Samarbeidsforumet av
funksjonshemmedes organisasjoner

Julie Lødrup

Landsorganisasjonen i Norge

Erik Orskaug

Unio

Tom Erik Aabø

Akademikerne

Merete Onshus

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Marte Mjøs Persen

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Figur 5.7

Vedlegg 6**Tabeller**

Tabell 6.1 Oversikt over grunnbeløpet i folketrygden fra 1967

Fra	Størrelsen på grunnbeløpet		Gjennomsnittlig årlig grunnbeløp	
	Pr. år kr	Pr. md. kr	År	Beløp kr
1.01.1967	5 400	450,00	1967	5 400
1.01.1968	5 900	491,67	1968	5 900
1.01.1969	6 400	533,33	1969	6 400
1.01.1970	6 800	566,67	1970	6 800
1.01.1971	7 200	600,00		
1.05.1971	7 500	625,00	1971	7 400
1.01.1972	7 900	658,33	1972	7 900
1.01.1973	8 500	708,33	1973	8 500
1.01.1974	9 200	766,67		
1.05.1974	9 700	808,33	1974	9 533
1.01.1975	10 400	866,67		
1.05.1975	11 000	916,67	1975	10 800
1.01.1976	11 800	983,33		
1.05.1976	12 100	1 008,33	1976	12 000
1.01.1977	13 100	1 091,67		
1.05.1977	13 400	1 116,67		
1.12.1977	14 400	1 200,00	1977	13 383
1.07.1978	14 700	1 225,00	1978	14 550
1.01.1979	15 200	1 266,67	1979	15 200
1.01.1980	16 100	1 341,67		
1.05.1980	16 900	1 408,33	1980	16 633
1.01.1981	17 400	1 450,00		
1.05.1981	19 100	1 591,67		
1.10.1981	19 600	1 633,33	1981	18 658
1.05.1982	21 200	1 766,67	1982	20 667
1.01.1983	21 800	1 816,67		
1.05.1983	22 600	1 883,33	1983	22 333
1.05.1984	24 200	2 016,67	1984	23 667
1.05.1985	25 900	2 158,33	1985	25 333
1.01.1986	26 300	2 191,67		
1.05.1986	28 000	2 333,33	1986	27 433
1.05.1987	29 900	2 491,67	1987	29 267

Tabell 6.1 Oversikt over grunnbeløpet i folketrygden fra 1967

Fra	Størrelsen på grunnbeløpet		Gjennomsnittlig årlig grunnbeløp	
	Pr. år kr	Pr. md. kr	År	Beløp kr
1.01.1988	30 400	2 533,33		
1.04.1988	31 000	2 583,33	1988	30 850
1.04.1989	32 700	2 725,00	1989	32 275
1.05.1990	34 000	2 833,33		
1.12.1990	34 100	2 841,67	1990	33 575
1.05.1991	35 500	2 958,33	1991	35 033
1.05.1992	36 500	3 041,67	1992	36 167
1.05.1993	37 300	3 108,33	1993	37 033
1.05.1994	38 080	3 173,33	1994	37 820
1.05.1995	39 230	3 269,17	1995	38 847
1.05.1996	41 000	3 416,67	1996	40 410
1.05.1997	42 500	3 541,67	1997	42 000
1.05.1998	45 370	3 780,83	1998	44 413
1.05.1999	46 950	3 912,50	1999	46 423
1.05.2000	49 090	4 090,83	2000	48 377
1.05.2001	51 360	4 280,00	2001	50 603
1.05.2002	54 170	4 514,17	2002	53 233
1.05.2003	56 861	4 738,42	2003	55 964
1.05.2004	58 778	4 898,17	2004	58 139
1.05.2005	60 699	5 058,25	2005	60 059
1.05.2006	62 892	5 241,00	2006	62 161
1.05.2007	66 812	5 567,67	2007	65 505
1.05.2008	70 256	5 854,67	2008	69 108
1.05.2009	72 881	6 073,42	2009	72 006
1.05.2010	75 641	6 303,42	2010	74 721
1.05.2011	79 216	6 601,33	2011	78 024
1.05.2012	82 122	6 843,50	2012	81 153
1.05.2013	85 245	7 103,75	2013	84 204
1.05.2014	88 370	7 364,16	2014	87 328
1.05.2015	90 068	7 505,67	2015	89 502
1.05.2016	92 576	7 714,67	2016	91 740
1.05.2017	93 634	7 802,83	2017	93 281
1.05.2018	96 883	8 073,58	2018	95 800
1.05.2019	99 858	8 321,50	2019	98 866
1.05.2020	101 351	8 445,92	2020	100 853
1.05.2021	106 399	8 866,58	2021	104 716
1.05.2022	111 477	9 289,75	2022	109 784
1.05.2023	118 620	9 885,00	2023	116 239

Tabell 6.2 Utviklingen av folketrygdens minsteytelse for alderspensjonister, uføretrygdede og unge uføre i perioden 1.05.1992–30.04.2024 i kroner

	Minste pensjonsnivå					
	Alderspensjonist		Uføretrygdet		Enslige unge uføre Pr. år	
	Enslige Pr. år	Ektepar Pr. år	Enslige Pr. år	Ektepar Pr. år		
1.05.92–30.04.93	58 583	94 752	58 583	94 752	87 096	
1.05.93–31.12.93	59 868	96 816	59 868	96 816	88 992	
1.01.94–30.04.94	59 868	101 088 ¹	59 868	101 088 ¹	88 991	
1.05.94–31.12.94	61 116	103 200	61 116	103 200	90 852	
1.01.95–30.04.95 ²	61 512	103 992	61 512	103 992	90 852	
1.05.95–30.04.96	63 372	107 136	63 372	107 136	93 600	
1.05.96–30.04.97	66 240	111 984	66 240	111 984	97 836	
1.05.97–30.04.98 ³	69 360	117 456	69 360	117 456	101 412	
1.05.98–30.04.99 ⁴	81 360	140 040	81 360	140 040	108 252	
1.05.99–30.04.00	84 204	144 912	84 204	144 912	112 032	
1.05.00–30.04.01	88 032	151 512	88 032	151 512	117 132	
1.05.01–30.04.02	92 100	158 520	92 100	158 520	122 544	
1.05.02–30.04.03	97 140	167 208	97 140	167 208	129 252	
1.05.03–30.04.04	101 964	181 200 ⁵	101 964	181 200 ⁵	135 660	
1.05.04–30.04.05	105 408	190 248 ⁶	105 408	190 248 ⁶	140 244	
1.05.05–30.04.06	108 852	199 512 ⁷	108 852	199 512 ⁷	144 828	
1.05.06–30.04.07	112 788	206 712	112 788	206 712	150 060	
1.05.07–30.04.08	119 820	219 600	119 820	219 600	159 420	
1.05.08–30.04.09 ⁸	136 296	251 496	136 296	251 496	173 532 ⁹	
1.05.09–30.04.10 ¹⁰	143 568	265 272	143 568	265 272	180 012	
1.05.10–30.04.11 ¹¹	151 272	279 864	151 272	279 864	186 828	
1.05.11–30.04.12 ¹²	157 639	291 644	158 424	293 088	195 660	
1.05.12–30.04.13	162 615	300 850	164 256	303 864	202 848	
1.05.13–30.04.14	167 963	310 744	170 496	315 408	210 564	
1.05.14–31.12.14	173 274	320 570	176 736	326 976	218 268	
1.01.15–30.04.15 ¹³	173 274	320 570	219 158	402 968	257 157	
1.05.15–30.04.16	175 739	325 132	223 369	410 710	262 098	
1.05.16–31.08.16	179 748	332 548	229 588	422 146	269 396	
1.09.16–30.04.17 ¹⁴	183 748	341 530	229 588	431 404	269 396	
1.05.17–31.08.17	184 766	343 422	232 212	426 972 ¹⁵	272 475	
1.09.17–30.04.18 ¹⁶	188 766	345 422	232 212	426 972	272 475	

Tabell 6.2 Utviklingen av folketrygdens minsteytelse for alderspensjonister, uføretrygdde og unge uføre i perioden 1.05.1992–30.04.2024 i kroner

	Minste pensjonsnivå									
	Alderspensjonist			Uføretrygdet						
	Enslige	Pr. år	Ektepar	Pr. år	Enslige	Pr. år	Ektepar	Pr. år	Enslige unge uføre	Pr. år
1.05.18–30.04.19	194	192	355	350	240	270	441	786	281	930
1.05.19–31.08.19	198	818	363	816	247	648	455	352	290	587
1.09.19–30.04.20 ¹⁷	202	818	363	816	247	648	455	352	290	587
1.05.20–30.04.21 ¹⁸	208	690	367	174	251	350	462	160	294	931
1.05.21–30.06.21	219	878	386	858	263	870	485	180	309	621
1.07.21–30.04.22	224	878	386	858	263	870	485	180	309	621
1.05.22–31.12.22	232	816	400	514	276	463	508	336	324	398
1.01.23–30.04.23	236	816	400	514	276	463	508	336	324	398
1.05.23–30.04.24	257	040	434	718	294	178	540	908	345	184

¹ Heving av sats for særtillegget for ektepar fra 1.01.1994. Ny sats 2 x 60,5 prosent av grunnbeløpet, dvs. dobbelt av ordinær sats og ny minstesats.

² Heving av sats for særtillegget fra 1.01.1995. Ordinær sats utgjorde 61,55 prosent av grunnbeløpet.

³ Heving av sats for særtillegget fra 1.05.1997. Ordinær sats utgjorde 63,2 prosent av grunnbeløpet (minstesats 57,5 pst).

⁴ Heving av sats for særtillegget fra 1.05.1998. Ordinær sats utgjorde 79,33 prosent av grunnbeløpet, mens minstesats er 74 prosent av grunnbeløpet.

⁵ Grunnpensjonen for ektepar økte fra 0,75 G til 0,8 G fra 1.05.2003.

⁶ Grunnpensjonen for ektepar økte til 0,825 G fra 1.05.2004.

⁷ Grunnpensjonen for ektepar økte til 0,85 G fra 1.05.2005.

⁸ Ordinær sats for særtillegget økte til 94 prosent av grunnbeløpet fra 1.05.2008.

⁹ De medregnede framtidige pensjonspoengene for unge uføre ble hevet fra 3,30 til 3,50 fra 1.05.2008.

¹⁰ Ordinær sats for særtillegget økte til 97 prosent av grunnbeløpet fra 1.05.2009.

¹¹ Ordinær sats for særtillegget økte til 100 prosent av grunnbeløpet fra 1.05.2010.

¹² Fra og med 1.05.2011 er satsene for minste pensjonsnivå for alderspensjonister regulert i samsvar med lønnsveksten og deretter justert for effekten av levealdersjusteringen, mens minstepensjon for uførepensjonister er regulert i samsvar med grunnbeløpet (lønnsveksten). Et ektepar med alderspensjon er sikret et samlet pensjonsnivå tilsvarende to ganger ordinær sats.

¹³ Fra 1.01.2015 er uførepensjon endret til uføretrygd og blir skattlagt som lønn. For å videreføre nivået etter skatt, er minstesatsene økt. Minstesatsen for gifte og samboende er 2,28 G (ordinær sats) og for enslige 2,48 G (høy sats). For unge uføre er minstesatsene henholdsvis 2,66 G og 2,91 G.

¹⁴ Fra 1.09.2016 økte grunnpensjonen til gifte og samboende pensjonister fra 0,85 G til 0,90 G. Lav og ordinær sats for minste pensjonsnivå for alderspensjonister økte, og det ble innført en ny, særskilt sats for enslige alderspensjonister. Minste årlige ytelse for gifte og samboende uføretrygdde er økt til 2,33 G dersom vedkommende mottar uføretrygd som er en omregnet uførepensjon.

¹⁵ Minstesatsen for gifte og samboende uføretrygdde med uføretrygd som er en omregnet uførepensjon er 2,33 G = 436 334 kroner fra 1.05.2017 (ingen endring fra 1.09.2017).

¹⁶ Fra 1.09.2017 økte alle satsene for minste pensjonsnivå for alderspensjonister.

¹⁷ Fra 1.09.2019 økte minste pensjonsnivå særskilt sats etter sjetted bokstav a.

¹⁸ Med virkning fra 1.05.2020 økte minste pensjonsnivå særskilt sats etter sjetted bokstav a med 4 000 kroner.

¹⁹ Fra 1.07.2021 øker minste pensjonsnivå særskilt sats etter sjetted bokstav a.

Kjelde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Tabell 6.3 Minsteytelse (årlig gjennomsnitt) for enslige og ektepar og grunnbeløpet (årlig gjennomsnitt). Endring i realverdien. 1970–2022

År	Endring i realverdi fra året før									
	Minsteytelse uføretrygd		Minste pensjonsnivå alderspensjon		Gj.sn. grunnbeløp kr	Minsteytelse uføretrygd		Minste pensjonsnivå alderspensjon		Gj.sn. grunnbeløp
	Enslig	Ektepar ³	Enslig	Ektepar		Enslig prosent	Ektepar prosent	Enslig prosent	Ektepar prosent	
1970	7 810	11 970	7 810	11 970	6 800	-	-	-	-	-
1971	8 900	13 850	8 900	13 850	7 400	6,8	8,4	6,8	8,4	2,0
1972	9 664	15 023	9 664	15 023	7 900	1,7	1,6	1,7	1,6	-0,0
1973	10 445	16 220	10 445	16 220	8 500	0,2	0,1	0,2	0,1	-0,2
1974	11 655	18 101	11 655	18 101	9 533	2,3	2,3	2,3	2,3	2,8
1975	13 308	20 696	13 308	20 696	10 800	2,3	2,4	2,3	2,4	1,5
1976	15 363	24 215	15 363	24 215	12 000	5,6	7,0	5,6	7,0	1,6
1977	17 770	28 331	17 770	28 331	13 383	5,9	7,1	5,9	7,1	2,1
1978	20 228	32 760	20 228	32 760	14 550	5,3	6,9	5,3	6,9	0,6
1979	21 780	35 406	21 780	35 406	15 200	2,9	3,3	2,9	3,3	-0,1
1980	24 345	39 339	24 345	39 339	16 633	0,7	0,1	0,7	0,1	-1,5
1981	27 882	45 066	27 882	45 066	18 658	1,0	1,0	1,0	1,0	-1,1
1982	31 228	50 633	31 228	50 633	20 667	0,5	0,9	0,5	0,9	-0,6
1983	34 153	55 248	34 153	55 248	22 333	0,8	0,6	0,8	0,6	-0,4
1984	36 516	59 056	36 516	59 056	23 667	0,5	0,5	0,5	0,5	-0,4
1985	39 220	63 496	39 220	63 496	25 333	1,7	1,8	1,7	1,8	1,3
1986	42 884	69 196	42 884	69 196	27 433	2,1	1,7	2,1	1,7	1,1
1987	45 724	73 776	45 724	73 776	29 267	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-1,9
1988	48 786	78 966	48 786	78 966	30 850	0,0	0,4	0,0	0,4	-1,2
1989	51 174	82 896	51 174	82 896	32 275	0,3	0,4	0,3	0,4	0,1
1990	53 438	86 652	53 438	86 652	33 575	0,3	0,4	0,3	0,4	-0,1
1991	56 112	90 840	56 112	90 840	35 033	1,5	1,3	1,5	1,3	0,8
1992	58 048	93 890	58 048	93 890	36 167	1,1	1,0	1,1	1,0	0,9
1993	59 440	96 128	59 440	96 128	37 033	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
1994	60 700	102 496	60 700	102 496	37 820	0,7	5,1	0,7	5,1	0,7
1995	62 752	106 088	62 752	106 088	38 847	0,9	1,0	0,9	1,0	0,2
1996	65 284	110 368	65 284	110 368	40 410	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
1997	68 320	115 632	68 320	115 632	42 000	2,0	2,1	2,0	2,1	1,3
1998	77 360	132 512	77 360	132 512	44 413	10,7	12,1	10,7	12,1	3,4

Tabell 6.3 Minsteytelse (årlig gjennomsnitt) for enslige og ektepar og grunnbeløpet (årlig gjennomsnitt). Endring i realverdien. 1970–2022

År	Endring i realverdi fra året før									
	Minsteytelse uføretrygd		Minste pensjonsnivå alderspensjon		Gj.sn. grunnbeløp kr	Minsteytelse uføretrygd		Minste pensjonsnivå alderspensjon		Gj.sn. grunnbeløp
	Enslig	Ektepar ³	Enslig	Ektepar		Enslig prosent	Ektepar prosent	Enslig prosent	Ektepar prosent	
1999	83 256	143 288	83 256	143 288	46 423	5,2	5,7	5,2	5,7	2,2
2000	86 756	149 312	86 756	149 312	48 377	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
2001	90 744	156 184	90 744	156 184	50 603	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
2002	95 460	164 312	95 460	164 312	53 233	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
2003	100 356	176 536	100 356	176 536	55 964	2,6	4,9	2,6	4,9	2,6
2004	104 260	187 232	104 260	187 232	58 139	3,4	5,6	3,4	5,6	3,4
2005	107 704	196 424	107 704	196 424	60 059	1,7	3,3	1,7	3,3	1,7
2006	111 476	204 312	111 476	204 312	62 161	1,2	1,7	1,2	1,7	1,2
2007	117 476	215 304	117 476	215 304	65 505	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
2008	130 804	240 864	130 804	240 864	69 108	7,3	7,8	7,3	7,8	1,6
2009	141 144	260 680	141 144	260 680	72 006	5,7	6,0	5,7	6,0	2,0
2010	148 704	275 000	148 704	275 000	74 721	2,8	3,0	2,8	3,0	1,3
2011	156 040	288 680	155 517	287 717	78 024	3,6	3,6	3,2	3,3	3,1
2012	162 312	300 272	160 956	297 781	81 153	3,4	3,4	2,8	2,8	3,3
2013	168 416	311 560	166 180	307 446	84 204	1,6	1,6	1,1	1,1	1,6
2014	174 656	323 120	171 504	317 295	87 328	1,6	1,6	1,1	1,1	1,6
2015 ¹	221 965	408 129	174 917	323 611	89 502	24,4	23,7	-0,1	-0,1	0,3
2016 ²	227 515	421 420	179 745	333 070	91 740	-1,1	-0,3	-0,8	-0,7	-1,1
2017	231 337	434 691	185 760	343 458	93 281	-0,2	1,3	1,5	1,3	-0,2
2018	237 584	446 427	192 383	352 040	95 800	0,0	0,0	0,8	-0,2	0,0
2019	245 189	460 717	198 609	360 994	98 866	1,0	1,0	1,0	0,3	1,0
2020	250 116	469 977	206 733	366 054	100 853	0,7	0,7	2,8 ⁴	0,1	0,7
2021	259 697	487 979	218 649	380 296	104 716	0,3	0,3	2,2	0,4	0,3
2022	272 265	511 595	230 170	395 962	109 784	-0,9	-0,9	-0,5	-1,6	-0,9

¹ Fra 1.01.2015 er uførepensjon endret til uføretrygd og blir skattlagt som lønn. For å videreføre nivået etter skatt, er minstesatsene økt.

² Fra 1.09.2016 er minste årlige ytelse for gifte og samboende uføretrygdede økt til 2,33 G dersom vedkommende mottar uføretrygd som er en omregnet uførepensjon.

³ Som minsteytelse uføre, ektepar er det benyttet en sats på 2,33 per person, nivået for de som ble uføre før 2015.

⁴ Inkluderer økningen på 4000 kroner med virkning fra 1. mai 2020.

Tabell 6.4 Personer med pensjon/uføretrygd/overgangsstønad fra folketrygden

	Pr. 31. desember 2020			Pr. 31. desember 2021			Pr. 31. desember 2022		
	Antall personer	Av dette med minste- ytelse	I pst av alle	Antall personer	Av dette med minste- ytelse	I pst av alle	Antall personer	Av dette med minste- ytelse	I pst av alle
Alderspensjonister	981 448	138 247	14	1 001 459	146 523	15	1 018 215	134 523	13
Uføretrygd	357 563	84 733	24	360 943	86 309	24	364 437	88 431	24
Gjenlevende ektefeller	13 882	4 177	30	13 676	4 196	31	13 586	4 182	31
Tidligere familiepleiere	17	17	100	13	13	100	8	8	100
Ugifte forsørgere og skilte eller separerte forsørgere	10 727	10 727	100	10 111	10 111	100	9 649	9 649	100
I alt	1 363 637	237 901	17	1 386 202	247 152	18	1 405 895	236 793	17

Kjelde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Tabell 6.5 Alders- og uførepensjonister med minsteytelse pr. 31.12.2022

	Kvinner	Menn	I alt
<i>Alderspensjonister i alt</i>	<i>113 459</i>	<i>21 064</i>	<i>134 523</i>
67–69 år	3 887	1 889	5 776
70 år og over	109 572	19 175	128 747
<i>Uførepensjonister i alt</i>	<i>60 725</i>	<i>27 706</i>	<i>88 431</i>
Under 50 år	21 676	11 255	32 931
50–59 år	19 672	9 178	28 850
60–67 år	19 377	7 273	26 650
<i>I alt</i>	<i>174 184</i>	<i>48 770</i>	<i>222 954</i>

Kjelde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Tabell 6.6 Alderspensionister og uførepensionister med full pensjon samt gjenlevende ektefeller med og uten tilleggspensjon pr. 31.12.2022

	Bare pensjonister med full pensjon		Gjenlevende ektefeller med pensjon/ overgangsstonad	I alt
	Alderspensionister med full pensjon	Uførepensionister med full pensjon ¹		
Uten tilleggspensjon	21 854		307	22 161
Under 0,55G	91 477		7 824	99 301
0,55–0,60	9 954		505	10 459
0,60–0,80	47 772		1 616	49 388
0,80–1,00	61 575		1 263	62 838
1,00–1,50	224 833		1 691	226 524
1,50–2,00	265 834		380	266 214
Over 2,00G	276 368		0	276 368
<i>I alt</i>	999 667	294 458	13 586	1 307 711

¹ Ettersom uføretrygdede ikke lenger har tilleggspensjon som del av uføretrygden, er det ikke mulig å fordele disse etter inndelingen i tabellen.

Kjelde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Tabell 6.7 Personer med pensjonsgivende inntekt¹. 2010–2021

	Antall personer			I prosent av befolkning 13–75 år		Befolkning 13–75 år	
	Kvinner	Menn	I alt	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
2010	1 434 603	1 546 340	2 980 943	76,6 %	80,1 %	1 872 055	1 930 455
2011	1 448 859	1 567 593	3 016 452	76,3 %	79,7 %	1 899 239	1 965 819
2012	1 464 198	1 587 510	3 051 708	76,0 %	79,4 %	1 926 847	1 999 923
2013	1 481 036	1 609 306	3 090 342	75,9 %	79,3 %	1 952 239	2 028 700
2014	1 496 259	1 628 947	3 125 206	75,8 %	79,3 %	1 975 088	2 055 370
2015	1 504 525	1 637 253	3 141 778	75,5 %	78,9 %	1 993 945	2 076 129
2016	1 512 527	1 644 105	3 156 632	75,2 %	78,5 %	2 011 583	2 094 555
2017	1 522 415	1 657 210	3 179 625	75,0 %	78,5 %	2 029 207	2 111 032
2018	1 530 967	1 672 206	3 203 173	74,9 %	78,7 %	2 044 370	2 124 319
2019	1 537 231	1 684 641	3 221 872	74,6 %	78,6 %	2 060 390	2 142 134
2020	1 528 641	1 680 241	3 208 882	73,9 %	78,1 %	2 068 662	2 150 799
2021	1 554 363	1 708 436	3 262 799	74,7 %	79,0 %	2 080 112	2 163 462

¹ Alle med inntekt større enn 0. Dette vil ikke inkludere personer som kun har andre former for pensjonsopptjening som omsorgsopptjening, opptjening for uføretrygdede med mer.

Opptjening 13–75 ble innført fra og med 1943-kullet, og gjaldt alle eldre 13–75 år først i 2018, da 1943-kullet fylte 75 år.

Kjelde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Tabell 6.8 Utvikling av gjennomsnittlig pensjonsgivende inntekt¹ målt i antall G (begrenset oppad til 7,1 G). 2010–2021

	Gjennomsnittlig pensjonsgivende inntekt	
	Kvinner	Menn
2010	3,71	4,66
2011	3,71	4,63
2012	3,72	4,64
2013	3,73	4,63
2014	3,71	4,59
2015	3,73	4,58
2016	3,74	4,54
2017	3,78	4,55
2018	3,80	4,56
2019	3,83	4,58
2020	3,89	4,62
2021	3,90	4,62

¹ Gjelder for alle med inntekt større enn 0. Dette vil ikke inkludere personer som kun har andre former for pensjonsopptjening som omsorgsopptjening, opptjening for uføretrygdede med mer.

Kjelde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

=====

Bestilling av publikasjonar

Trygging- og serviceorganisasjonen til departementa
publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonane er også tilgjengelege på
www.regjeringen.no

Trykk: Trygging- og serviceorganisasjonen til
departementa – 06/2023

